

Postritel Liis Lemsalu, Artjom Savitski, „Autod 2”, „Härä Popper ja pingviinid”

KOOLILASTE AJAKIRI

LO

HIND 3,12 €

7-8
2011

HEALAPS

AUHINNASADU

Ristsõna-auhinna – „Juku juntsüklopeedia“ võitsid **MELANI NÕU** Päide vallast ja **BRUNO PUGAL** Paistust. Lembitu mõistatuse auhinnaraamatu saab **DIANA-KATRY KORNIS** Mõisakülast. Maiviktoriini õigeid lahendusi saabus seekord väga palju, loosiõnnega võitsid auhinnaraamatud **PILLE MARKOV** Pukast ja **KREETE VEIDE** Kõrvakülast.

Barbinduse peauhinnad – Sing-a-ma-jigsi karukesed – võitsid **MANN RASK** Luunja vallast ja **KETLIN PELDES** Jõgevalt. Ergutusauhinnad – Barbie kotid – saavad **KRISTINA JÕGI** Puurmanist, **MARGIT BASMANOVA** ja **KENELI POHLAK** Väike-Maarjast ning **EGERT ÕIM** Jõgevalt.

Lahedad TicTaki lauamängud võitsid **TIMO TUPITS** Puurmanist, **ERKO-HENDRIK MÖTTUS** Türitl ning **KRISTEL KORTIN** ja **MARTEN REMMELG** Väike-Maarjast.

Täname Kultuuriministeeriumi, Kultuurkapitali ja Hasartmängumaksu Nõukogu. Suur aitäh Haridus- ja Teadusministeeriumile, kes tellis ajakirja meie põhikoolidele!

Südasuvine tervitus kõigile sõpradele ja sugulastele!

Nagu näete, on see Hea Lapse number poole paksem kui tavaliselt, ja ka postreid on ajakirja vahel tervelt neli. Nimelt on ka meie toimetusel tulekul väike koolivaheaeg, sestap siis ilmub juulis ja augustis kaksiknumber. Siit leiata **mainumbris** välja kuulutatud võistluste auhinnasaajate nimed, juuninumbri võitjad selguvad järgmises ajakirjas. Lõuna-eeslaste auhinnad toimetame nagu ikka **Tartu O. Lutsu nim. Keskraamatukogu lasteosakonda** (Kompanii 3/5, Tartu) ning Põhja-, Lääne- ja Ida-Eestis elavate laste preemiad ootavad neid **Kullo Lastegaleriis** (Tallinn, Kuninga 6). Kellel on muid soovetähtsaid ettepanekuid, neil palume need toimetusele saata e- või tavaposti teel! Ilusat suve soovides, Triibu-Liine

MAA JA ILM TÄIS LAULE JA LUGUSID

Meie aprillinumbris oli juttu lugude- ja luulevõistluse „**Ainult siin sünnivad meie lood**“ välja kuulutamisesest Tallinna Lauluväljakul kevade esimesel päeval. Võistlusele saabus ligi poolteistsada lugu ja luuletust üle kogu Eesti ning XI noorte laulu- ja tantsupeo eel, 30. juunil, toimus võitjate autasustamine Lauluväljaku Ehtekojas. Kes need tublid kirjutajad siis on?

Noorimas vanuserühmas pälvisid auhinnad **RASMUS KIPPASTO** Tartumaalt, **GETTER LAUK** Luunjast, **PRIIT SAUER** Suuremõisast, **LY LUKS** Raplast, **LILLY-JOHANNA RETSÄ** Tallinnast, **STEVEN LAUL** Tartumaalt ja **MARTA PARM** Tartust. **5. – 9. klassi õpilastest** tunnustati parimaiks **CAROL KANGUR** ja **LOVISA LILLES** Tartust, **RAIVI RAHNEL** Pärnu-Jaagupist, **ANNABEL PALM** Võrust, **LIISA MEIDLA**, **KARMEN VALTER** ja **ELISE LEHISMETS** Tudulinast, **LIISI GRÜNBAUM** Raplamaalt, **OLIVER-SANDER LUIK** Parksepast, **ELINA-DARJA DAVÖDIK** Tallinnast, **REELIKA TÕNISSON** Pärnumaalt ja **HELINA PÖDER** Mõisakülast.

Gümnasistidest said auhinnad **KÄTLIN TEDER** Jõhivist, **RANEL ABERTHA** Rakverest, **ELIISE VIILU** Valgutast ja **KERLI RÜÜTEL** Tartust.

Tudengitest peeti parimaks **MARIS CRANDALLI** Tallinnast.

Hea Lapse eripremia – ajakirja aastatellimuse – võitsid **EVELIN ÕUNAPUU** Tudulinast.

Hea lugeja! Meie ajakiri läheb trükikotta just laulupeo eel, nii et suurpeo kajastused peavad ootama järgmist ajakirjanumbrit. Meie aga ootame Sinugi peomuljeid ja -mõtteid!

LAHEDAT LUGEMIST

Ainult siin sünnivad meie lood: Karl Johannes Laanesaar, Annabel Palm, Rasmus Kippasto, Elise Lehismets, Raivi Rahnel, Karmen Valter — **4**
Sten Roosi võistluselt: Mats Viik, Rebeca Ilvik, Anastassia Gabrukevits — **6**
Järjehoidja — **9**
Janete Gloria Ruusmanni hobujutt — **10**
Hobulood ja -laulud: Siim Kängsepp, Brita Nõu, Annie Saavan — **12**
Viljandi Jakobsoni-gümnaasiumi 4.b klassi naljakad juhtumid — **13**
Kirjalaps. Luulet Lohusuust ja Vilustest — **14**
Muinas-Julle võistluselt: Grete Sirge Puurmanist — **15**
Kärt Hellaema lugu Klooga rannast — **16**

GALERII

Keraamikanäitusel Savisellid 2011 — **18**
Iloni Imedemaal — **19**

MAAILM MEIE ÜMBER

Tiit Kändler linnusilmadest ja taimede nägemisest — **20**
Tere, lind! Peep Veedla tuttpütist — **22**
Oskar Janno koer Põldma uuest Lotte-filmist — **24**
POSTER 1. „Autod 2” — **25**
POSTER 2. SUPESTAAR Artjom Savitski — **26**
POSTER 3. „Härra Popperi pingviinid” — **27**
POSTER 4. SUPESTAAR Liis Lemsalu — **28**
Maire Sirel jutukatest putukatest — **33**
Mai Zernask pödrakanepist — **34**

TEE ISE!

Lully Gustavsoni esivanemate mängud — **36**
Mustkunstnik Ande eurotrikk — **37**
Iris Münteli käemaaling — **38**
Sandra sööginurk: tuhakartulid ja suvesalat — **39**

NUPUTA JA NAERA!

Ilmar Trulli ristsõna — **40**
Lembitu mõistatus, viktoriin — **41**
Naeru-uss — **42**
Südasuviseid päetisme — **43**

ELUMELU

Mis uudist? — **44**
Piik balletikooli — **45**
Regivärss uues kuues — **46**
Kinouudised — **47**
Zlata Skubi näpunäiteid suvetöödeks II — **48**
Siit ja sealt: haukuvaid uudiseid — **49**

Söber Veltzi rokikool: Tony Bennett — **50**
Autonimedest: Lancia ja Maserati — **52**
Koomiks — **53**
Evelin Õunapuu võistluslugu — **54**
Barbindus: muinasjutukarnevalile — **55**
Süvemäng Mõlkky — **56**

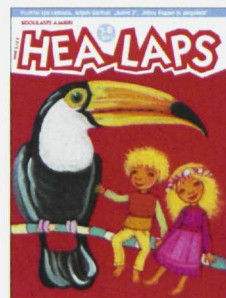
Ajakiri Hea Laps ilmub 1994. aastast

Väljaandja: MTÜ Hea Laps
Harju 1, 10146 Tallinn, tel: 631 44 28
e-post: hea.laps@mail.ee

Peatoimetaja: Leelo Tungal
Kujundaja: Vivika Kalt
Levi: Anna-Magdaleena Kangro

Trükk: Reusner AS
Ajakiri Hea Laps on autorikaitse objekt

Tellimlne ja info: www.healaps.ee
meili teel tellimine@healaps.ee
Ja Eesti Posti koduleheküljelt
Hind üksikmüügis 2,24

Kaaneplilt:
Kirke Kangro

Foto: Heidi Tooming

SÜNDIS HULK UUSI LAULE JA LUGUSID

Noorte laulu- ja tantsupeo sissejuhatuseks välja kuulutatud luule ja lugude võistlusele saabus poolteistsada ilusat kirjatööd. Edaspidi tahaksime tutvustada neist enamat jagu, siin on aga võistlustöödest väike suvine kimbuke.

LAULUPIDU

Laul teeb tuju rõõmsaks.
Alustame nüüd kõik võimsalt.
Uusi laule õpime.
Laulupeole tõttame.
Uhked riided selga sea!
Pidu algab õige pea.
Iga lapse unistus ehk
Dream on laulda koos
Uusi laule laulupeol!

Karl Johannes Laanesaar Kavastu Lasteaed-Algkoolist

MIS TEGE VÕROMAA KUULSAS?

Kuis tunnõt är' sa Võromaa,
mi uma kalli sünnimaa?
Tan om Suur Munamägi,
Baltimaie kõrgõmb mägi.
Rõugõn sükäv Ööbikuorg,
oro pervel vaatõtorn,
kon saat kai säitset järve,
tõisi siän ka Suurjärve.
Tamula rannal väega suur
ja illos promenaat uhiuus.
Ka järvel olõi midägi vika,
a nigu iks – vesi om likõ.
Siin sündünü paar spordimiist,
kes võidõlnu ka kulla iist.
Om mitu kuulsat kirämiist,
kes hoolitsõsõ juttõ, laulõ iist.
Üldä pal'lo mul es olõ,
Siin om el'lä peris torõ.
Tulkõ siinä, sõs ti näet,
mis om halv ja mis om hää.

Annabel Palm Võru Kreutzwaldi Gümnaasiumi 7. B klassist

KODUMAA

Kodumaa on meie maa,
tilluke ja armas ta.
Aasad, põllud, järved, mäed,
neist sa kaunimat ei näe.

Siin on lastel rõõmus meel,
joostes ringi koduteel.
Eestimaa, mu kodumaa,
armas oled mulle sa!

Rasmus Kippasto Tartu Veeriku Kooli 2. A klassist

MINU VÄIKESED MÕTTED SUUREST LAULUPEOST

Viimastel kuudel on minu klassi mõned poisid - tüdrukud olnud väga eevil ja närvilised. Ühel päeval ei kannatanud ma välja ja pärisin: "Mis värk on?" Vastu hõigati: "Laulu- ja tantsupidu! Tallinnas! Ei tea, kas pääseme sinna. Harjutasime küll kõvasti!"

Kodus küsisin emalt: "Mis sina laulupeost tead?" Tuli välja, et teadis küll – omal nahal oli kogunud.

Ema jutustas: "Aasta oli vist 1982. Mina olin 11-aastane ja käisin 4. klassis. Tallinnas toimus sel suvel laulupidu. Mina laulsin sel ajal Jõgeva Keskkooli lastekooris. Ülevaatuselt saime edukalt läbi ja asusimegi asju pakkima, et pealinna sõita. Oli ikka tore tunne, mõtle, laulupidu, see juba oli midagi. Meie koor paigutati elama Punasele tänavale, ühte vene keskkooli. Hommikuti sõitsime bussiga lauluväljakule, et seal proove teha. Päev läbi olime lauluväljakul, kus saime ka süüa. Ühel õhtul, kui proov sai läbi, asusime ööbimiskoha poole tee. Tallinnas elab ju teadagi palju rahvast ning ma eksisin järsku ära, kaotasin teised silmist. Küsisin abi inimestelt, kes minust möödusid. Nad juhtusid olema venelased. Mind juhutati kenasti kohale. Olin ju alles laps: väike tüdruk suures linnas suurel laulupeol."

On alles lugu, ema oli siis üheteistaastane ja oskas vene keelt! Mina olen praegu sama vana. Kui mina peaksin praegu Tallinnas ära eksima, ei oskaks mina vene keelt nii paljudestki, et teed küsida. Sel ajal hakati ju vene keelt juba teises klassis pähe ajama.

Minu ema laulab siiaaani (praegu kohalikus naiskooris) ja eks ta muidugi tahab, et minagi ükskord laulu- ja tantsupeole esinema pääseksin. Mõtlen sellele. Enne lähen kindlasti oma klassiõdedele ja -vendadele põialt hoidma ... Nad said nendest suurtest ülevaatamistest ja ülekuulamistest läbi.

Raivi Rahnel Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi 5 klassist

MEIE PERE PEOLISED

Minu vanaema Irja käis tantsu- ja laulupeol 1960. ja 1963. aastal. 1960. aastal oli ta Elva kooli õpilane. See oli vihmane suvi ning ta jäi proovide ajal haigeks ja õpetaja ei lubanud teda rongkäiku. Esinema vanaema siiski sai.

Vanaema räägib: „Mäletan, et tantsisime laulupeo ajal „Seppade tantsu”. Olime punaste rättidega. Tantsude saatemuusika oli naturaalne, seda tegid pillimehed. Tantsupeo lõpetas „Tuljak”. Oli värskest sadanud ja kui mu tantsupartner mind üles tõstis, libisesin ta käte vahelt ning kukkusin maha. Väga piinlik oli, sest televisioon filmis otse meie nina ees. Peo lõpp oli väga emotsionaalne: juhendajaid kanti kätel, tantsupeo üldjuhiks oli Ullo Toomi. Esinejatel ja pealtvaatajatel olid silmad vees.” 1963. aastal tantsis vanaema juba Elva kultuurimaja segarühmas.”

Ema Marika meenutab: „Olen laulupeost osa saanud pealtvaatajana ning laulnud laulukaare all Oonurme segakoori liikmena. Tantsupeol soovisin tantsida kahel korral Tudulinna naisrühma koosseisus. Mõlemal korral jäi tegu tegemata, kuid 2009. aasta suvel olin vaatajana tribüünil ning tantsupidu „Meri” jättis kustumatu mulje. Raske südamega vaatasin teisi, elasin kaasa tantsudele, mida olin ise tantsinud. Kõrghetk oli tantsu „Tuulevaiksel ööl” ajal. Laulupeoelamus jääb aastasse 1999. Need olid meeolulad päevad. Olin esimest korda ISE osaleja ning sain tunda emotsioone, mida televiisori vahendusel kunagi ei koge. Rongkäik, mille kohta olin kuulnud väljendeid „pikk” ja „väsitav”, oli minu jaoks lõbus ning huvitav. Suurepärane on see tunne, kui sammud laulukaare eest läbi ning kõik koorijuhid tervitavad sind ja lehitavad sulle kui suurele artistile ... Ja siis tuleb laulda „Ta lendab lillesse ja lendab mesipuu poole ...” ning hääled katkeb, silmad täituvad pisaratest. Kogu laulu aja võitlen oma tunnetega. Muusika lõpeb. Rahvas kaare all ja mäel plaksutab vaimustusest ning „Mesipuud” lauldakse uuesti ja uuesti. Ja kõik kordub taas ...”

Minu lugu.

Naisrahvatantsurühm „Rabaroosid”, kus minagi tantsin, soovis loomulikult tantsupeole saada. Ettevalmistused olid rasked, aga peoliste sõelale me ei jäänud.

Meie harjutamine ei läinud aga tühja, sest saime suurele peole Austrias. See sõit oli harjutamist väärt! Esindasime Europeal Eestit. Oli uhke tunne, kui meilt küsiti, kust oleme pärit, ja meie vastasime, et Eestist. Küll oli seal pidustustel erinevaid rahvariideid! Eriti ilusad olid austria naiste kleidid, armsad olid ka tirooli rahvariides lapsed. Inimesed olid sellel suurel peol väga sõbralikud. Tänavu suvel on Europea Tartus ja jälle on meil võimalus seal esineda. Loodan, et meie külalislahkus ei ole austerlaste omast väiksem.

Karmen Valter Tudulinna Põhikooli 8. klassist

Seiklushimuline maasikas

Rebeca Ilvik Salme Põhikooli 4. klassist

Kusagil Eestimaal elasid ühes peres kaks tüdrukut – Maia ja Miia. Nad riidlesid kogu aeg hullemini kui kõik koerad ja kassid kokku.

Ükskord läksid nad aiast maasikaid korjama. Ja kujutage ette, nad läksid jälle kisklema, sest mõlemad tahtsid saada maasikate seast just ühte ja sama suurt ning punast. Miia hakkas nutma, sest Maia oli kärmem ja sai maasika endale. Rüseluses kukkus üks pisar maasikale ja oh imet, maasikas ärkas ellu. Vastik oli tal olla selliste riidlevate laste käes ja ta pani plehku.

Ta läks veeredes laia maailma. Kruusateel oli palju poriseid auke. Küll see oli vahva! Ta ei jätnud vahele

ühtegi porilompi ja mõnuga sulistas igaühes, hoolimata sellest, et maasika ahvatlevat punast värvi polnud enam näha. Pärast mõnusat suplust pühkis ta ennast jälle kauniks ja punaseks.

Järgmisena jõudis ta põlluni.

Uudishimust aetuna veeres ta põllul töötava talumehe juurde. Ohtu aimamata hüppas ta talumehe kämblale. Ja mis sai edasi, arvake? Talumees pistis maasika põske!

Kui nad ei ole targemaks saanud, riidlevad Maia ja Miia veel praegugi. Talumees aga meenutab küpse maasika maitset igal talvel.

Võõrsil on hea, oma kodu siiski parem

Anastassia Gabrukevits Tudulinna Põhikooli 8. klassist

Oli kord ehtne eesti jänes, kes sattus Tallinna kaubasadamasse. Segaduses ja ähmis kargles ta seal ringi, kuni leidis end laevas. Seal ekseldes jõudis ta toidulattu, leidis sealt maitsva kapsapea ega märganudki, et laev võttis kursi Austraaliasse.

Toiduladu pakkus jänesele maitsvat suupoolist ja reis möödus päris meeldivalt. Kui laev randus, kepsles pikk-kõrv ümbrust uudistama. Õhk oli kuumem ja kuivem, silma hakkasid tundmatud taimed ja põnevad loomad.

Ehmatusega märkas jänes enda ees kogukat okkalist looma. Oli see hästi toidetud siil? Kodus oli ta siiliga päris hästi läbi saanud. See loom ajas oma okkad pahuralt püsti ja tatsas eemale. Nii suure okaskeraga ei julgenud jänes suhtlema hakata.

Järgmine vastutulija oli hoopis sõbralikuma moega. Pisut meenutas ta jänest: karvane, päris pikkade kõrvadega. Ta lähenes võimsate hüpetega ja peatus otse kikk-kõrva kõrval. Äkki avanes ta kõhutasku ja sealt vaatas välja uudishimulik nägu. Jänes see küll ei olnud! No muidugi, tal puudus ilus tuttsaba, selle asemel oli päris pikk ja tugev händ.

„Känguru,“ tutvustas tundmatu ennast ja liigutas

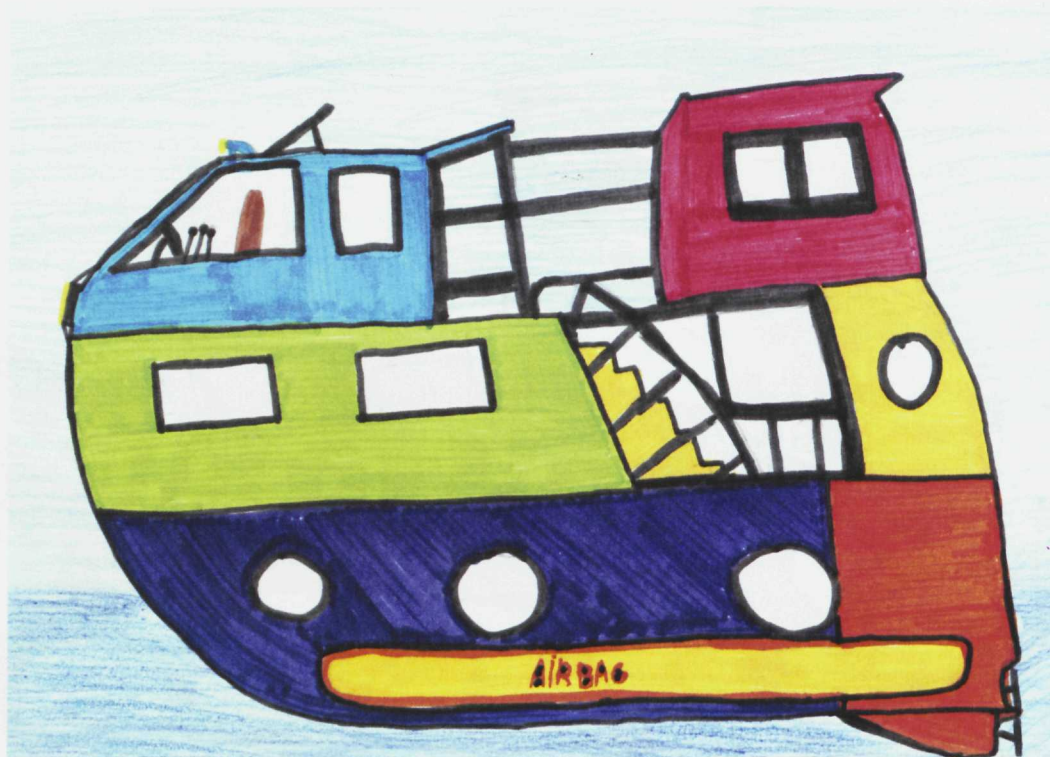
sõbralikult kõrvu. Kui tutvus oli sõlmitud, kutsus känguru uut sõpra oma kodukohaga tutvuma. Üheskoos liikumine osutus raskeks, sest kui palju jänes ka ei pingutanud, känguru hüpetega ta sammu pidada ei suutnud. Kängurul ei jäänud muud üle kui pista karvane külaline oma poja kõrvale kõhutaskusse.

Nüüd läks reis päris lõbusaks. Jänes nägi karvast siga, kes tegelikult oli vombat, puu otsas kõõlus kaisukaru moodi naeratava näoga koaala. Huvitav oli, aga peagi hakkas jänes igatsema oma sugulaste, tuttavate ja mahlase kapsa järele. Känguru märkas külalise silmades kurbust. Ta mõistis, et jänest vaevab koduigatsus.

Nad kalpsasid sadamasse. Oh seda rõõmu! Tuttav laev seisis alles kai ääres. Jänes kaisutas kängurupoega, lõi vanale kängurule patsi ja poetas end uuesti laevale.

Küll tundus kodune metsaalune armas ja hubane! Jänes küpsetas piraka porgandipiruka ja kutsus oma suure suguvõsa kokku. Kokkusaamise rõõm oli suur. Pirukat pakkudes rääkis reisisell oma muljetest. Lõpetas ta aga oma loo mõttega, et külas on küll hea, aga oma kodus siiski kõige parem.

Muinasjutt Saaremaast

Mats Viik Pärnu Sütevaka Humanitaargümnaasiumi 6. klassist

Leelo Tungla auhind

Elas kord üks laev, kelle tööks oli autode vedamine mandri ja Muhu saare vahel. Praami nimi oli Saaremaa. Tal oli mõni kuu vanem vend Muhumaa ja noorem vend Hiiumaa, keda alles ehitati. Saaremaad ja Muhumaad peeti mandri ja saarte vahel kurseerivatest alustest paremaks, kuna nad võtsid palju autosid peale. Sel ajal, kui Saaremaa sõitis, istusid inimesed kohvikus ja lugesid lehti. Sõidu ajal vestles laev praamil olevate sõiduautode, veokite ja bussidega. Bussidega oli eriti huvitav juttu ajada, kuna need olid sõitnud paljudes erinevates kohtades. Saaremaa armastas oma meeskonda, kuna laevapere hoidis teda väga.

Ükskord jäi autode ja Saaremaa juttu kuulama üks mees, kelle nimi oli Ivo Linna. Inimesed teadsid teda, kuna ta oli kuulus laulja.

Ivo küsis laevalt, mis tal mureks on.

Saaremaa selgitas, et ta tahaks mööda Saaremaa nimelist saart ringi sõita. Ivo tundis ühte treilerit, kes oskas ennast suureks ja teisi väikeseks võluda. Juhuslikult oli treiler selle laeva peal.

Ivo aitas treileril ja praamil omavahel kokku leppida, millal laev saaks Saaremaad näha. Saaremaal oli mure,

kes tema äraoleku ajal liini teenindab. Ta sai kokkuleppele Regula praamiga, kes oli nõus teda asendama.

Teine probleem oli, kuidas laev veoki peale saada. Treiler kutsus appi tuttava kraana.

Kauaoodatud päev jõudis kätte. Treiler võlus praami väikeseks ja kraana tõstis laeva auto peale. Treiler puistas nad mõlemad üle nähtamatuks tegeva pulbriga ning keegi ei näinud, kuidas Saaremaa sõitis Saaremaad avastama.

Kõigepealt liiguti Kuressaare jahisadamasse, siis Roomassaarde. Vaadati ka Nasva ja Mõntu sadamat, käidi Sõrve sääres ja Panga pangal.

Kui hilja õhtul Liivalt läbi sai sõidetud, siis mõtles Saaremaa: „Tore oli, aga ma armastan autosid vedada palju rohkem kui treileriga mööda maanteid sõita.”

Jõuti Kuivastusse. Saaremaa tänas treilerit, kraanat ja Ivo Linnat. Regulale kinkis ta kaubamajast ostetud Regula mudeli. Kuna oli reedene päev, läks ta kohe liinile ja vedas palju autosid Saaremaale.

Edaspidi sai ta ka sõna sekka öelda, kui autod hakkasid Saaremaa teedest rääkima.

Muhedat koolielulist suvelugemist

Suvevaheajal, kui hommikuti ärkamisega kiire pole, võib rahumeeli ka koolist mõelda ja lugeda. **Ilmar Tomuski „Inglid kuuendast b-st“** on just selline mõnus raamat, mille võid juba hommikul hea tuju tekitamiseks lahti lüüa. **Koolipoiss Jürgeni** ja ta klassikaaslastega juhtub iga päev midagi naljakat.

***

Kui esimene koolipäev läbi sai, kutsus Erik Liisbeti, Marta ja Volli enda juurde koju mängima. Erikul oli väike klaver ning sellega sai mängida isegi siis, kui sa tegelikult klaverit mängida ei osanud. Erik istus klaveri taha, vajutas paari nuppu ning klaver hakkaski ise lugu mängima. Erikul ei jäänud muud üle kui teha pähe väga tõsine klaverimängija nägu ning näppudega klahvide kohal Beethoveni „Elisele“ klimberdamist imiteerida.

„Ma olen nagu klaveripoeg Rein Rannap,“ kiitles ta. Järgmise nupuvajutusega hakkas mängima teine lugu ja nüüd oli Erik juba nagu Frédéric Chopin, kes mängleva kergusega maailma kõige keerulisemaid nokturne ja poloneese mängib.

Pärast Chopini oli Erik veel natuke aega T aikovski. Siis aga lülitas ta isemängiva pilli välja ja klimberdas niisama. Seda oli päris kole kuulata, nii et isehakanud klaverivirtuoos pidi kaaslaste oigamise peale mängimise lõpetama.

„Teate, me peame ikkagi klassi ansambli tegema,“ ütles Liisbet. „Kui me paar laulu ära õpime, võime neid klassiõhtul teistele ka mängida.“

„Lahe,“ oli Volli Liisbetiga nõus, „teeme päris pillidega päris rokki.“

Poisid tegid, justkui neil oleks kitarrid kaelas ja justkui nad osaksid neid ka mängida.

„Seda nimetatakse õhukitarriks,“ teadis Volli.

Loomulikult ei olnud neil päris pille ning loomulikult ei osanud neist keegi mingit pilli mängida. Kuid vähemalt nende nägudest oli näha, et vingemaid rokimehi maailmas olemas ei ole.

© Ilmar Tomusk

Kuulsaks kippuva koolipoisi päeva-raamat

Ameerika kirjanik **Jeff Kinney** nimetab oma raamatut „**Ühe äpard** päevik“ romaani piltides. Seesuguseid päevikuid on Kinney avaldanud tervelt

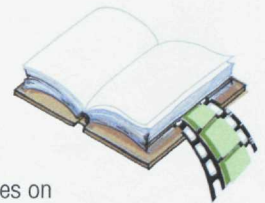

kuus tükki, sest selgus, et naljakaid pildiromaane loevad lapsed meelsamini kui surmõsiseid jutukaid.

Päevikupidajaks on koolipoiss Greg Heffley, kes on nõus ema kingitud päevikusse märkmeid tegema ainult kuulsaks saamise tagamõttega: kui aga tuleb kuulsus, ega siis rikkuski kaugel ole – ning kui rikas ja kuulus Greg peab intervjuusid andma, on tal koolipõlvemälestused päeviku näol varnast võtta. Ei, paipoiss see päevikupidaja Greg küll ei ole! Aga õnneks ei hakka ta ennast päeviku lehekülgedel ka ilustama.

Raamatut sobib kinkida ka neile sõpradele, kes pikki teoseid lugeda ei viitsi: lahedad pildid lasevad silmi puhata!

JÄRJEHOIDAJA

Kaua tehtud kaunikene

Väike Tartu koolitüdruk **Kadri Kiviste** armastas luuletusi lugeda kummalisel kombel: deklameerimise asemel mõttes ta värssidele viisid juurde ja esitas neid siis lauludena. Mõned laulud olid nii toredad, et Kadri ema kirjutas need üles. Aeg liikus seitsme-penikoormasaabastega edasi – ja äkki oli Kadrist saanud juba kahe lapse ema. Lapsepõlves tehtud laulud aga kippusid noodipaberilt välja, ning jällegi oli Kadri ema see, kes palus noorel muusikul **Joonas Kreemil** teha lauludele seaded, et **Maire Eliste Laulustuudio** lapsed neid esitada saaksid. Lisaks ilusale emadepäevakontserdile sündis paeluv **heliplaat „Tibukese unenägu“**. Peale Ernst Enno tekstiile kirjutatud nimiloo leiata seal veel Ellen Niidu, Kai Vasamäe, Leelo Tungla ja Kadri enda värssidele loodud laule. Tasub kuulata!

Onu Remuse lood uutmoodi kastmes

Mitu lastepõlvkonda on kikkiskõrvu kuulanud raadiost või plaadilt **J. Chandler Harrise** muhedaid „**Onu Remuse jutte**“ **Tõnu Aava** esituses. Muusikaprodutsent **Peeter Kaljustet** hakkas kiusama mõte: miks mitte neid lugusid ka laulda? Mõeldud – tehtud: lastekaitsepäeval esitleti muusikalisi „Onu Remuse laule“ juba Lasteakraani Muusikastudio poolt plaadile laulduna. Muusika kirjutas **Priit Pajusaar**, tekstid pani värssidesse **Leelo Tungal** ja **Lasteakraani Muusikastudio** soliste juhendas **Lii Leitmaa**. Plaadiil on ka laulude fonogrammide ja laulusõnad on samuti olemas, nii et igaüks saab koduski väikese Remuse lugude muusikateatri avada!

Nora ja sada tuhat tähelast

Janete Gloria Ruusmann Koigi Põhikoolist

“**I**ssand! Mis nüüd küll saab!” hädaldas ema. “Ruttu välja! Suur komeet on tulekul! Kui me kohe ei lahku, lõmastab see hiiglane meid!” hüüdis täheteadlane ja sireen hakkas tööle. Kõik põgenesid välja, ka Lili, ema ja isa. Ainult Norat ei olnud. Alles siis, kui nad laskudes poole mäe peale jõudsid, tuli neil Nora meelde. “Nora!” ehmus ema. “Ma vaatan, kus ta on,” ütles isa ja tormas tähetorni poole tagasi. Hetk hiljem nägigi ta Norat.

Isa rabas Noral lakast ja küsis, mis tal ometi arus on. “Sa võid niiviisi surma saada!” noomis ta. “Kõik võivad surma saada, kui mina neid ei aita!” kisendas Nora, rebis ennast lahti ja jooksis tähetorni poole. Isa käskis veel mitu korda Norat tagasi tulla, kuid varss ei kuulnud neid käske enam. Ta oli juba liialt kaugel isast ning kadus tolmutpilve sisse.

Juba oligi näha üht tohutu suurt taevakeha, mis otse tähetorni poole kihutas. Nora jäi seisma, sirutas kabja ette ning sulges suures hirmus silmad. Ja siis see tuli ning jäi otse Nora kohal seisma, justkui kuuletuks ta hobusetüdrukule. Korraga tekkis vaikus. Nora avas tasakesi silmad ja vaatas üles. Nähes enese kohal rippuvat komeeti, tardus ta suurest ehmatusest paigale. Äkitselt märkas ta, et suured tähed, kes arvatavasti olid tulnud koos komeediga, hoidsid seda kinni. Nora hüppas kähku kõrvale, tähed lasid tasakesi komeedil langeda ning veereda kunagi ammu tekkinud meteoriidikraatrisse. Norale meenusid nüüd Lili hoolde jäetud väikesed tähelapsed. Ta kahtlustas, kas komeediga siia sõitnud suured tähed pole mitte väikeste tähtede vanemad. Suurte tähtede poole pöördudes ütles Nora:

“Tulge minuga kaasa! Mul on teile üllatus!” Ja suured tähed lendasid Noraga kaasa.

Isa seisis seal, kuhu ta oli jäänud pärast Nora lahku-mist. Ta ei teadnud, mida teha, ja sel momendil hakkas tolmutpilve tagant kostma kellegi summutatud hääl. Siis kuulis ta Nora hüüdu ja nägi eredat valgust. Tolmutpilve seest kappas talle vastu rõõmus Nora. “Tütär!” hüüdis isa. Nora embas isa ja näitas talle tähti. “Nemad ongi tähelaste vanemad.” – “Vau!” üllatus isa. “Las kohtumine tähelastega jääda nende jaoks üllatuseks. Nüüd lähme ja teatame kõigile, et mingit katastroofi pole tulekul!” Siis otsisid nad Lili ja ema üles.

Kavala ilmega lähenes Nora Lilile. “Lili, näita neid tähelapsi, kelle ma enne tähetorni minekut sinu hoolde jätsin. Need suured tähed, kes minuga kaasa tulid, ongi tähelaste vanemad!”

Lili avas koti ning sealt vupsas välja sada tuhat tähelast. “Me lapsukesed!” hüüdsid vanemad rõõmsalt, nähes oma kaua kadunud lapsi. “Aitäh sulle, Nora,” ütles tähtede pealik. “Osutasid meile väga suure teene. Sa hoidsid meie lapsi.”

“Jah, aga...” kohmetus Nora. “Ma tegin ainult seda, mida igaüks oleks sellises rollis pidanud tegema.” Heldimusega vaatas tähepealik Norat ning suurest tänutundest kantuna paotas: “Paljud ei käitu nii, alati ei pea vägitegusid sooritama, et olla kangelane. Tähtis on soe süda, siirus ja hoolivus. Sa võtsid meie lapsed enda hoolde. Mõni sinu asemel oleks nad hoopis maha münunud või siis hüljanud.”

“Nora, sinu suurim unistus oli saada astronautiks. Nüüd saab see ka teoks,” ütles isa uhkelt. “Kas tahad

või ei taha? Valik on sinu.”

Hetkeks tekkis vaikus. Kõik ootasid Nora jah-sõna. Lõpuks ütles Nora: “Aitäh. Aitäh teile kõigile, kuid ma ei taha enam astronautiks saada.”

“Aga... aga kuidas?! Mul on üks hea tuttav, kes teab üht väga head kohta, kus koolitatakse tavalisi loomi professionaalseteks kosmoseränduriteks,” üllatus isa.

“Aitäh sulle, kuid ma jään oma otsuse juurde. Kui saaksin astronautiks ja käiksin iga päev süstikuga lendamas, ei jääks mul enam piisavalt aega oma pere ja sõprade jaoks. Ma tahan teiega koos olla.”

“Eh, Nora!” ohkas ema heldinult ja jooksis Norat kallistama. “Mu tütar hakkab juba suureks saama.” ütles isa uhkelt.

Saabuski hetk, mil tähelapsed pidid koos oma vanematega taevasse tagasi lendama. “Ma hakkan teid igatsema.” ütles Nora pisarsilmil tähelastele.

“Ära kurvasta, Nora.” lohutasid tähed hobulast. “Me tuleme sulle kunagi külla, aga meid näed sa varem, kui

ise arvatagi oskad.” Ja nad asusidki teele.

“Nagemist!” hüüdis Nora tähelastele ning kallistas Lilit ja oma vanemaid. “Da-daa!” hüüdsid tähelapsed ja juba nad lendasid päikese poole. Esiolgu oli neid veel näha, siis muutusid täpiks ja hiljem kustus seegi.

Õhtul läksid Nora ja Lili koos Luigetiigi äärde ja imetlesid tähistaevast.

“Küll on alles ilusad tähed!” ütles Lili. Nora langetas kurvastusest pea. “Tähelastega oli nii lõbus mängida... aga nüüd on nad läinud!” ohkas ta. Samal silmapilgul juhtus midagi imelist: kuldset tähed taevas olid hakanud tantsima!

“Kulla Nora, küllap tähelapsed tervitavad sind,” arvas Lili. Kaks sõbrannat jäid tiigikaldale tähtede mängu imetlema. “See taevas ei oleks iialgi nii ilus, kui tähelapsed seda ei ehiks.” mõtles Nora ja naeratas Lilile.

Lõpp

Hobuse unenäod

Siim Kängsepp Valga Gümnaasiumi 6. klassist

Ühel ööl nägi hobune imelikke unenägusid. Kõigepealt nägi ta niisugust und, et ta oli üleni pronksist ja seisis kõrge samba otsas. Ratsanik, kes ta seljas istus, oli samuti pronksist. See oli väga painav unenägu, sest hobune ei saanud ennast üldse liigutada. Hea meelega oleks ta samba otsast maha hüpanud ja natuke ringi jooksnud. Ta pingutas ennast kõvasti, kuid ei suutnud sellest hoolimata astuda ainsatki sammu.

Kui see hull unenägu viimaks ära lõppes, oli hobune lausa õnnelik. Ja siis hakkas ta järgmist unenägu nägema. Nüüd ei olnud ta enam pronksist ausambahobune, vaid väike puust kiikhobu. Üks pisike poiss istus ta turjal ja muudkui kiikus temaga edasi-tagasi. Hobune tundis kanget soovi eemale kauguste poole tormata, kuid sellest ei tulnud ka kõige parema tahtmise juures midagi välja. Ka see unenägu ei meeldinud hobusele sugugi. Varsti nägi ta veel kolmandagi unenäo.

Nüüd polnud ta enam üldse mingi hobune, vaid hoopis traktor. Põrinal puristades sõitis ta mööda põldu ja vedas enda järel atra. Ta muudkui kündis ja kündis ja vaod tulid ilusad ja sirged. Kui terve suur põld küntud sai, ärkas hobune üles. Tal oli hea meel, et ta nii tublisti tööd oli teinud, mis sellest, et traktorina ja ainult unes, ning ta hüüdis rõõmsalt: „Ii-ha-haa!”

Minu poni

Mul on poni tallis,
ta on mulle kallis.
Käin temaga ratsutamas
ja teda patsutamas.

Sõbrad mul tihti külas käivad
ja alati õnnelikuna näivad,
sest nad saavad mu poniga
ratsutada
ja teda patsutada.

Kui võistlused on mu külas,
siis tõusen vara üles,
sest võistlusest osa ma võtan
ja kohe talli tõttan.

Oma poni valmis sean
ja seda tean:
võit pole tähtis –
on tähtsam, et
sind ikka võistlustel nähti.

Annie Saavan
Viljandi Paalalinna Gümnaasiumist

Hobune

Mul on oma ratsu,
mõnusalt ta teel tatsub.
Mu suksu palju sööb,
kuid ta kunagi ei löö!
Jah! See on minu kallis suksu,
ka temal süda sees tuksub!

Brita Nõu
Ruila Põhikoolist

VAAT, MIS JUHTUS!

Pajatavad Viljandi C. R. Jakobsoni
Gümnaasiumi 4. B klassi õpilased

PIGIPÄEV

Ühel soojal suvepäeval, kui elasin veel Päre külas ja meie maja katus oli värskest pigetatud, läksin õue mängima. Päike soojendas hoolega ja pigi sulas ning voolas vihmaveetorusid mööda alla.

Pigi nägi välja soe ja kleepuv ja ma hakkasin sellega mängima. See kleepus koledasti mu käte ja riiete külge. Varsti olin ülepea pigine. Kui olin seal juba tükk aega mäkerdanud, vaatas isa aknast välja, et kus laps on? Ja mida ta nägi? Ühte väga pigist poissi! Algul ehmus päris ära: kuidas ta mu nüüd puhtaks saab?

Isa kihutas bensiinjaama ja tõi sealt bensiini. Nühkis mind sellega hoolega. Pikapeale muutusin veidi heledamaks. Meie õnnetuseks oli Päre külas veetorude remont ja terve küla ilma veeta. Ema siis leiutas, et WC loputuskast võib päästa. Saigi sealt vett ja sai mu siis omakorda bensiinist puhtaks pesta. Riided tuli muidugi ära visata.

Kui mind lõpuks bensiini ja veega puhtaks oli pestud, sain ma aru, et pigiga ei ole vaja mängida.

Heiko Lige

VORSTILUGU

Kui ma kahe aastane olin ja alles rääkima õppisin, ei olnud ma veel eriti kommi ja muid maiustusi saanud. Perega poes käies kõndisin magusalettidest mööda neist välja tegemata. Kui aga jõudsime vorstiletile äärde, hüüdsin kõva häälega üle poe: „Rasmus bai boisś, Rasmus vorsti tahab!”

Ema pidi mul kogu aeg silma peal hoidma, et ma lahtise vorstiletile äärest vorsti ei võtaks.

Rasmus Pihu

PÄRNU RANNAS

Ühel päiksepaistelisel suvepäeval käisime ema ja vennaga Pärnu rannas. Ema päevitas ja meie mängisime liivaga. Järsku hakkas meil igav ja küsisime luba vette minna. Ema oli nõus, ainult keelas kaugele minna. Läksime vee äärde ja kõndisime oma 10-15 minutit edasi-tagasi mööda rannajoont. Lõpuks otsustasime minna ema juurde. Tema küsis, kas vesi oli külm. Meie vastasime, et ei tea, kuna ei leidnud treppi, kust vette minna. Ema hakkas naerma ja seletas meile, et see pole bassein,

millega me harjunud olime.

Sellest päevast saime teada, et rannas pole treppe, kust vette minna.

Adeele Soorm

KANAKAKA PAANIKA

See lugu juhtus siis, kui olin umbes kahe aastane. Oli ilus suvepäev. Ma armastasin maal vanaema juures õues paljajalu ringi lipata.

Ühel päeval tulin ma tuppa suure kisaga, et jalg on valus. Olin selle ära löönud. Ema heitis kiire pilgu mu jalale, märkas midagi pruuni, mida pidas kuivanud vereks. Kuna mu ema kardab verd, siis läks kohe paanika lahti.

Kõigepealt kamandati tuppa mu tädipoeg, kes oli arstiteaduskonna tudeng. Temagi veetis vanaema juures puhkust. Nüüd läks tema arstiteadmisi vaja. Ema otsis välja sideme, plaastrid ja rohud. Tädipoeg hakkas mu jalga vaatama. „Kumb jalg see oli?” küsis ta. „Parem,” vastas ema. „Siin küll midagi ei ole,” kostis seepeale tädipoeg. „Kuidas? Oli ju – pruun ja pisut kuivanud,” ütles ema.

„Ah see pruun ja kuivanud – see oli kanakaka!” sai ema diagnoosi teada.

Mina aga mõtlesin, et mul vedas, et nad kanakaka pärast kiirabi ei kutsunud.

Kristina Kivistik

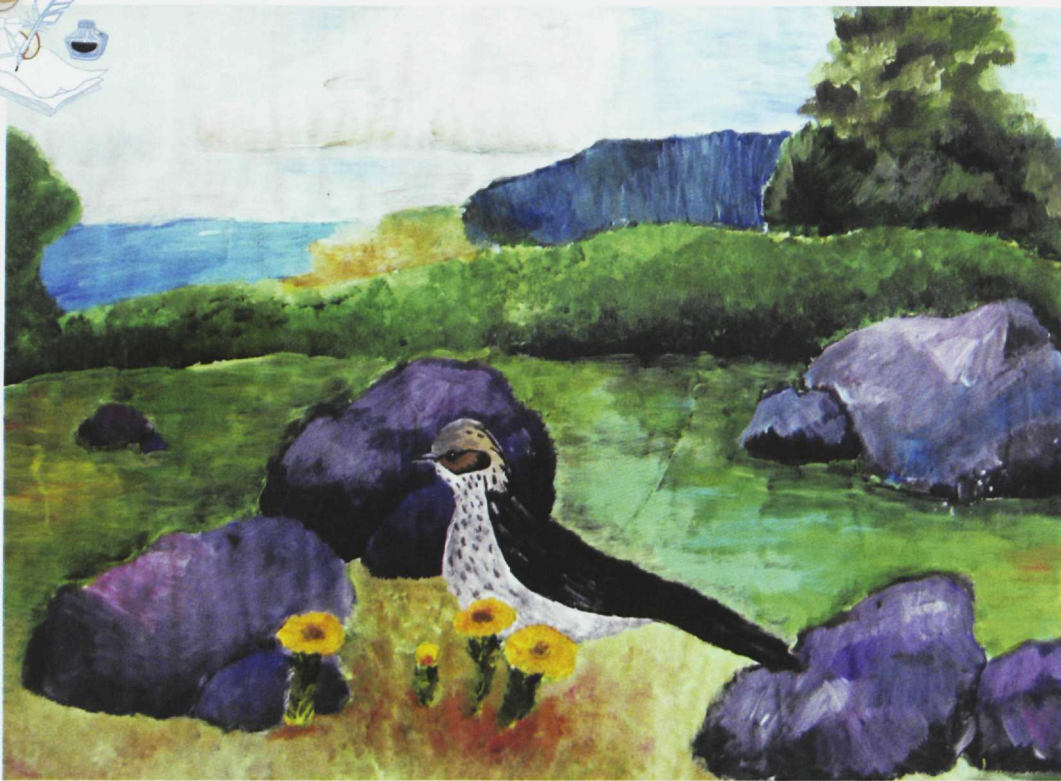
LAPSEPÕLVEJUTT

Sellest, milline ma väiksena oli, on mulle palju räägitud, ja ka seda, milliseid asju ma olen teinud ja öelnud. Kõige naljakam asi minu teada juhtus 2004. aasta suvel. Olin siis 4 aastane. Ema ja isa korjasid mustsõstraid, aga mina tigused. Ma ei tahtnud, et teod ära lähöksid, ja panin nad koos paari võilillelehega võikarpi rõdu ette pojengipõõsa alla.

Mõne päeva pärast (teod olid ammu oma teed läinud ja emme karbigi ära koristanud) pani emme rõdul pesu kuivama. Mina kiikasin rõdu pealt alla, et tigused vaadata, ja hüüdsin üllatunult: „Oi, kõik teod on ära läinud – ja karbi on nad ka kaasa võtnud!”

Karolin Kivilaan

Kertu-Liis Kiior (Kullo Lastegalerii näitusel)

JAANIPÄEVAMEENUTUS

Jaanipäevaks kõrgeks kasvab rohi
Alati lõbus õhtu
Ansambel laulab varase hommikuni
Nad laulavad romantilisi laule
Imesid täis õhtu
Palju rahvast
Äge pidu
Ehmusin, kui algas ilutulestik
Vaieldamatult parim

Hannes Rammo Viluste Põhikooli 8. klassist

KODUMAA

Mul on ilus kodumaa.
Eesti on see armas maa.
Siin on tore elada.
Siin ma tahan surra ka.

Sellest maast ma hoolin,
savist teda voolin.
Eesti keelt räägin ma,
loodan, et sina ka!

Oled ilus, isamaa,
siin elada ma tahan.
Sinu eest hoolitsen ka,
ja sind ei jäta maha!

Hadji Forostovets Lohusuu Põhikooli 5. klassist

EESTI

Eesti on rahulik koht,
suvel särab siin iga roht.
Puuduvad meil maavärinad,
kuulda vaid mootorratta kärinat.

Veeuputusi ka meil pole,
kui oleks, küll oleks kole.
Vulkaanidestki pole juttu,
saan rahulikult minna tuttu.

Kevadel me ootamas sooja,
linnud meile rõõmutoojad.
Suveõhtud pikad, kuumad,
ainult sääsed tüütud loomad.

Sügised küll kurvad veidi,
mõtted aga juba reidil –
algamas siis jõuluootus,
uue aastaringi lootus.

Kaarel Pent Viluste Põhikooli 9. klassist

MEIE EESTIMAA

Eesti on ilus maa –
ta on meie kodumaa.

Eestis on Peipsi järv –
tal on ilus sinine värv.

Eesti kohal on valged pilved,
sageli külmad on talved.

Jõudu sa annad mulle
lilled ma kingin sulle.

Signe Oidekivi Lohusuu Põhikooli 3. klassist

Muinas-Julle auhinnad jagatud!

Igal muinsuskaitsekuul kuulutavad Eesti Muinsuskaitse Selts, Baltasar Russowi Ühing ja ajakiri Hea Laps välja suure Muinas-Julle võistluse. Tänavune võistlus oli väikese juubeli hõnguline – arvult juba kümmes – ja sellest võltis osa üle **150** õpilase **26** koolist üle Eesti! Seekordseks teemaks oli „Mälestise sõnum“.

Kunstnikest said auhinnad **Kertu Kase** Hummuli Põhikoolist, **Helen Murula** Tallinna Arte Gümnaasiumist, **Annaliis Tenisson** Jõgeva Ühisgümnaasiumist, **Rezete Karu** Puurmani Gümnaasiumist, **Kertu Puupus** Kiili Kunstide Koolist ja **Birgit Tikk** Tallinna Arte Gümnaasiumist. Ergutusauhinnad pälvisid **Armin Pukk** Orissaare Gümnaasiumist, **Elisabeth Tulis** Jõgeva Gümnaasiumist, **Laur-Eric Rattus** Arte Gümnaasiumist ja **Jürgen Hiiekivi** Kiili Kunstide Koolist. Tunnustuskirjad said kunstnikest **Ken Markus Pirnipuu** Laulasmaa Koolist, **Lisethe Maas** Arte Gümnaasiumist, **Einar Susi** ja **Sandra Sinimets** Puurmani Gümnaasiumist, **Kristiina Oja** Toila Gümnaasiumist ja **Kadri-Ann Adra** Kiili Kunstide Koolist. **Jutukirjutajatest** saavutasid auhinnalised kohad **Ane Laande** Kehra Gümnaasiumist, **Airiin Ling** Orissaare Gümnaasiumist, **Petri Pükkenen** Jõgeva Gümnaasiumist, **Saara Liis Jõerand** Tallinna Vanalinna Hariduskolleejumist, **Helen Erik** Ridala Põhikoolist ja **Keily-Merilyn Vilgats** Pärnu Vanalinna Põhikoolist. Ergutusauhinnad pälvisid **Teele-Riin Raja** Palamuse Gümnaasiumist, **Keith Viks** Vajangu Põhikoolist ja **Liisa Kanarbik** Rakke Gümnaasiumist.

Luuletajatest olid peaauidade saajateks **Natalja Satskaja** Kehra Gümnaasiumist, **Grete Sirge** Puurmani Gümnaasiumist ja **Mardi Truus** Tallinna Saksa Gümnaasiumist. Ergutusauhinna pälvis **Henrik Villem Sepping**. Kirjarahva seast said tunnustuskirjad **Kristel Käesel** ja **Gerli Sein** Jõgeva Ühisgümnaasiumist, **Anna Kirs** ja **Katriin Kasela** Orissaare Gümnaasiumist, **Laura Kiviselg** Pärnu Vanalinna Põhikoolist, **Annes Kreek** Vajangu Põhikoolist, **Kristiina Akulitš** ja **Andra Tamm** Lohusuu Põhikoolist ning **Nora Roosimõlder** Tallinna Vanalinna Hariduskolleejumist.

Meisterdajatest tunnustati peaauidina vääriliseks **Mery-Liis Kolbak** Kiili Kunstide Koolist ning preemiad pälvisid **Marian Varm** ja **Emma Kevade** Arte Gümnaasiumist ja **Kerstin-Cheryl Niilov** Tartu Hiie Koolist. Tunnustuskirjad said **Keith Reinoja** Tartu Hiie Koolist ja **Grete Paumets** Arte Gümnaasiumist.

Lühiuurimuste kirjutajatest said preemiad **Hanna-Liisa Holm Jõõpre** Põhikoolist ja **Helme Sanatoorse Internaatkooli 7. ja 8. klass**. Tunnustuskirjad läksid **Anu Širogorovile** Lasila Põhikoolist ning **Allan Ristile** ja **Roland Parmule** Kilingi-Nõmme Gümnaasiumist.

Eesti Muinsuskaitse Selts andis oma eriauidina Tihemetsa Põhikooli õpilasele **Ats Kaldmale**. Tunnustuskirjadega kiideti 9 kooli ja 26 õpilasi juhendanud õpetajat.

Annaliis Tenisson, Jõgeva Ühisgümnaasiumist

KIVIMÜÜRID KÕNELEVAD

Tunnen peopesal sambla puudutust ja seljal kivide kangust. Mõtterännakul tajun lossi sündi – ta valu ja algust.

Tajun nuttu, kord nutetut, naeru ja nalja ja armu. Tajun sõdu, verd julmalt valatut, ja meeste meeletut raevu.

Tajun vandenõusid ja sosinaid ja kaugete karjete kaja. Tajun teenijarahva ohkeid – endast anda nii palju on vaja.

Tajun neiude armuõhkeid ja rüütlike õilsust ning vahvust. Tajun aadlike rikkust ja ülbust, maarahva viha ja vaeva.

Tajun unistust – näha silmapiiril üht lendavat valget laeva. Tajun kurbust, on jäetu kõik lagunud põrmuks ja pihuks.

Tunnen tänu, et osaks sai võimalus tajuda aegade lummatvat kaugust.

Grete Sirge Puurmani Gümnaasiumi 6. klassist

Pildid: Heilin Tikerpuu

Kuidas me Klooga rannas käisime

Kärt Hellaerma

Kui talv oli möödas ja pikk niru kevad ka, siis jõudsid kätte soojad suveilmad, mil võis minna Klooga randa. See oli aeg, mil mina käisin juba koolis, kolmandas või neljandas klassis, öde oli eelkooliealine, aga vend oli veel väike. Soojad suveilmad olid natuke nõiduslikud, sest need olid nii teistmoodi. Inimesed olid selliste ilmadega kõik kusagil ära, kas maal või teab kus. Linn näis kui välja surnud. Ka Nõmme mändide all kuumas ainult hele õhk, inimesi liikus vähe.

„Pühapäeval läheme Klooga randa,“ otsustasid ühel niisugusel päeval isa ja ema. „Loodame, et ilma ikka peab,“ ütles isa ja heitis mureliku pilgu taevasse, kus polnud ühtki pilve. Kui rannaotsus teatavaks sai, muutusime meie, lapsed, rahutuks ja hoidsime põialt, et ilma tõesti peaks. Päevad, mis randa minekuni jäid, kulusid väga aeglaselt. Mere äärde kibelesime ju kõik.

„Juba eelmisel öhtul vaatas isa rongide sõiduplaanist järele, mis kellase rongiga minna. Rong tuli Balti jaamast ja peatus paljudes kohtades, alates Lilleküllast ja lõpetades Klooga rannaga. Meie läksime peale Hiiu jaamast, mis oli meie kodust umbes kilomeetri kaugusel. Tavaliselt läksime jaama jala, aga juhtus, et sõitsime kaks peatust bussiga. Kui buss nina eest ära läks, siis

oli targem jala minna kui hakata järgmist bussi ootama. Nii võis rongist maha jääda. See oleks tähendanud hulga rannas olemise aja raiskuminekut.

Enne minekut tuli tükk aega sättida. Ema tegi võileivad kaasa: vorstiga ja juustuga, nagu tavaliselt. Tomatit ja kurki võttis ka kaasa. Lisaks keetis ema mune. Keedumunad tuli rannas kõigepealt ära süüa ja vaadata, et koori kuhugi laiali ei ajaks. See oli tegelikult tüütu. Aga ilma keedumunadeta randa minek poleks kõne alla tulnud.

„Pikk päev ees, hea võtta,“ ütles ema napilt, kui me torisema kippusime.

Seejärel pesi ema ühe liitri piimapudeli hoolega puhtaks: nühkis pudeliharjaga, loputas kausis sooja veega ja siis hoidis seda veel tükk aega külmaveekraani all. Pudelisse valmistas ema isetehtud marjamahlst morssi. Klooga randa ei mindud kunagi nii, et morssi kaasa poleks võetud. See kulus seal hästi ära. Nii kui randa saime, hakkas ema pärima, kas me morssi tahame. Muidugi tahtsime, sest rannas ajas alati janutama.

Hiiu jaama perroon oli rahvast pungil täis: naised-lapsed, päevitanud poisid-tüdrukud, vanemate käekõrval väiksemad lapsed, kes sekunditki paigal ei püsinud.

Rong tuli mürinaga, vagunid rahvast täis, osa julgemaid rippus rongiustel, lastes tuult juustes lehvida. Vaguniistmed olid tihedalt täis kiilutud, lapsed nihelesid vanemate süles, õhku täitis kõvahäälnel jutuvada. Aknad olid lahti, tuul tõmbas, vagunirattad vurasid rütmiliselt.

Kui rong enne Paldiskit Klooga ranna poole keeras, tekkisid rongiakende taha põldude ja võserike asemele suured paksud kuusemetsad, mustikavarred ja lopsakas taimestik. Hakkasime istmetel ootusärevalt nihelema. Meri ja liivarand, need olid kui unelmad, mis kusagil metsa taga lähenesid.

Kui rong seisma jäi, voolas ustest välja terve rongkäik rahvast. Suurte liivaluidete vahele mahtusid kõik kenasti ära.

Ninna löi mere ja mändide puhas, joovastav lõhn. See oli nagu vabaduse lõhn, täis lugematuid lubadusi. Kuigi tundus, et rannas olid paremad kohad ära võetud, leidsime peagi mõne asustamata liivariba või rohututi taguse. Ema laotas teki laiaili ja pani kimpsud-kompsud maha.

“Kas te võileiba tahate?” küsis ta üsna varsti pärast randa jõudmist. Muidugi tahtsime, kõht oligi juba tühjaks läinud. Jalkanõud tuli enne liiva sisse sumpama minemist ära võtta. Seejärel tuli vaadata, et sokid ära kaoks. Üldse tuli pidevalt jälgida, et keegi midagi maha ei pillaks või ära ei kaotaks.

Tavaliselt tahtsime kohe ujuma minna.

“Ärge kaugele minge,” manitses ema. Mulle meeldis ikka natuke kaugemale minna, aga üle pea vette ma muidugi ei läinud. Veet hõljusid millimallikad, roosakad, sültjad olevused. Isa võttis neist mõne peo peale ja laskis meil, lastel, vaadata. Millimallikad olid libedad ja kukkusid sõrmede vahelt kohe vette tagasi.

Veest välja tulles hakkas mul alati külm. Veet olles oli juba mõnus, siis ei tahtnud enam välja tulla. Eriti soe tundus olevat rannaäärne madal vesi. „Lausa supp,” nagu isa ütles. Seal oli hea kõhuli lasta ja sulistada.

Pärast lõdisesin tükk aega vannilina sees ja sooje-nesin päikese käes. “See on sellepärast, et sa nii kõhn oled,” ütles ema. “Mis sa siis oled nii kaua vees,” riidles ta, aga mässis mind tugevasti lina sisse ja andis kuivad riided.

Märgade riietega ei võinud jääda, sest siis võis külmetuda. Riiete vahetamine oli omaette protseduur. Ema ise vahetas riideid sealsamas, hoides endal suurt froteerätikut ümber. Mina tahtsin alati kabiini riideid vahetama minna, aga seal olid tavaliselt pikad järjekorrad.

„Sa võid ju siinsamas vahetada. Kes sind ikka vaatab,” keelitas ema.

Mul aga olid põhimõtted, ja üks põhimõte oli selline, et teiste ees ma ennast paljaks ei võta. Kus selle häbi ots, kui mõni vaatama juhtub, kui ma pükse vahetades kohmitsema jään, ise paljas nagu porgand.

Kui vees olime ära käinud ja natuke päevitanud, siis hakkasime õega vanemaid keelitama, et nad lubaksid meid minna saiakesi, pirukaid ja limonaadi ostma. Rannas olid mõned müügiputkad, kus alati tungles palju rahvast. Pruuniks põlenud, poolpaljad noored seisis järjekorras kambakesi ja rääkisid omavahel kõva häälega juttu. Meile õega meeldis nende läheduses tammuda, olgugi et keegi meile vahel varba peale astus või meist järjekorras mööda trügis. Järjekorrad olid tollase elukorralduse loomulik osa. Kui pärast pikka seismist mõne limonaadi või jäätise kätte saime, olime maitsnud tõelist Klooga ranna tunnet.

...Tagasi sõites oli rong samamoodi täis, aga kõik olid loiuud, uimased ja päikesest põlenud. Lapsed magasid ema-isa süles, kes samuti tukkusid, pea lont-lont käimas vagunirattaste rütmis. Kõik olid rannas-käigust väsinud ja sagrised, kingades ja juustes krõbisid liivaterad. Nahk kuumas ja punetas, näod ja seljad olid ära kõrbenud... Alles õhtul saime ju aru, kui kõvasti päike võtnud oli.

KUNSTI

KERAAMIKANÄITUSELT "SAVISELLID 2011"

Evelyn Kraaner, Tornimäe Põhikool

Uku Urb, Vanalinna Hariduskollegium

Jelena Korpiuk, Mustamäe Humanitaargümnaasium

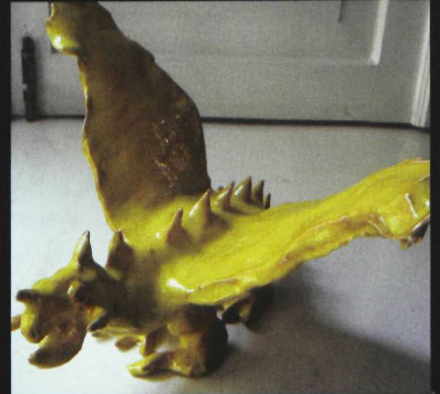
Rasmus Urvik, Paadise Põhikool

Anton Gainullov, Kiviõli Kunstide Kool

Karl Kaisal, Lihula Muusika- ja Kunstikool

Karl-Andreas Arak, Saue Gümnaasium

Natalja Gordejeva, Juhkentali Gümnaasium

Britta Puusepp, Turi Gümnaasium

IGAPÄISED IMED KOOLI TÄNAVAS

Võlukaev

Kui Sa suvel perega ringi rännates satud Lääne-maale, siis käi kindlasti ära ka **Iloni Imedemaal**. Kui muinasjuttude imedemaal asuvad kuskil määramatus kauguses, siis Iloni Imedemaal on olemas ka aadress: **Haapsalu, Kooli tänav 5**.

Vastupidiselt mõnelele lõbustusparkidele, Iloni

imed ei raputa, ei pauguta ega hirmuta, vaid kinnitavad: lapsepõlv on lahe aeg igal ajastul!

Küllap tead, et Astrid Lindgreni raamatute illustraator **Ilon Wikland** on paljud oma pildid joonistanud just Haapsalus veedetud lapsepõlvapäevi meenutades. Ilusas väikeses mereäärses linnas, kus Iloni vanaema töötas õpetajana, veetis Ilon kõik oma lapsepõlvesuved ning asus oma vanemate lahutuse järel kogunisti Haapsallu elama.

Siis aga algas söda... Vanaema saatis 14aastase lapselapse sõja jalust ära Rootsimaale, kuhu olid elama asunud ta isa ja tädi. Sestpeale kadusid Iloni sidemed Haapsaluga ja kogu Eestimaaga. Nõukogude ajal olid piirid suletud ja meie siin Eestis ei aimanudki, et Katuse-Karlssonile ja Väikevennale, Tjorvenile ja Pootsmanile ning paljudele teistele Astrid Lindgreni maailmakuulsatele raamatutegelastele kuju andnud kunstnik on eestlanna!

Nüüd külastab Ilon Wikland sageli kodumaad ja kodulinna. Iloni Imedemaal, mis asub tema lapsepõlve kodutänaval, annetas kunstnik ligi 800 oma teost – nii raamatupilte kui ka kujusid.

Suures majas ringi käies leiad seintelt terve hulga tuttavaid tegelasi ja paiku, ning saalis saad vaadata Ilonist pajatavat filmi.

Aga lisaks peamajale on imedemaal ka hoov ja töllakuur ja Mattiase maja, kus saad meisterdada, joonistada, askeldada Iloni köögis, hiigelsuure kadaga märki lasta, kuulata võlukaevu pajatatud lugusid... Ja kes teab: võib-olla avaneb Katuse-Karlssoni uks ning sind tervitab parajalt paks mees parimates aastates? Küsi temalt, mis aastad need on, need parimad, eks!

Kadatiir

Harjutamine teeb meistriks

Imedemaal käis fotoaparaadiga Leelo Tungal

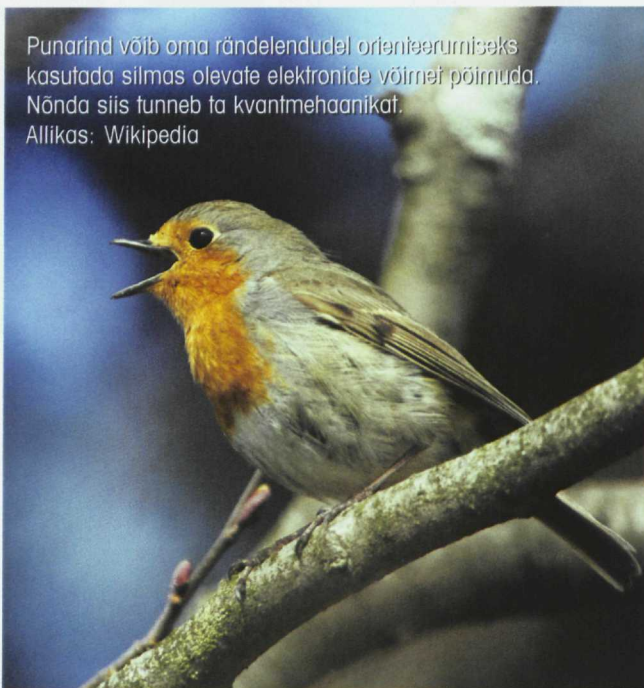

„Valguse värviline maailm“ on jätkujutt, mis heidab valgust valgusele. Valgus on meie jaoks tavaline asi. Kuid mis see tõeliselt on? Kust on see pärit? Kuidas see meieni jõuab? Miks me seda näeme? Kas näeme me seda samamoodi nagu lind, kass või ämblik? Kas saame valgusega reisida nagu lennukiga? Kas saame seda pista kotti nagu herneid? Mis on kiirem – kas valgus või mõte? Kas on olemas pime valgus? Sellest kõigest hakkavad need lood pajatama.

VALGUSE VÄRVILINE MAAILM

Tiit Kändler, teaduskirjanik

Punarinid võib oma rändelendudel orienteerumiseks kasutada silmas olevate elektronide võimet põimuda. Nõnda siis tunneb ta kvantmehaanikat.
Allikas: Wikipedia

Linnusilmad kasutavad põimumist

Kvantmaailm on küll arusaamatu, ent imepärane maailm. Ja just tänu kvantmaailmale võime valgust näha ja tänu sellele saavad taimed päikesevalgusest teha selliseid aineid, mida teised elusolendid süüa saavad.

Üks kummalisi nähtusi on kvantpõimumine. See nähtus tagab, et kui kaks algosakest – näiteks elektronid või valguse footonid – kord on teineteist mõjutanud, siis jäävad nad seda mõju mäletama, kui kaugel nad teineteisest ka ei viibiks. Ja kui üks neist muudab oma olekut, siis peab seda tegema ka teine. Seda senikaua,

kuni väline maailm nende olekusse ei sekku.

Punarinid on tillukesed linnud, kes igal aastal lendavad Eestist ja Skandinaaviast Ekvatoriaal-Aafrikasse talvituma. Nagu teisedki rändlinnud, saavad nad sellega kergelt hakkama. Pikka aega on arvatud, et lindudel võib kusagil peas olla kompass. Siis jälle kahtlustatud neid taevatähtede tundmises. Kuid kui linnukesed pandi magnetvälja ja muudeti selle suunda, selgus, et nad ei tunne sellist kannapööret ära. Kuid nad tajuvad Maa magnetvälja jõujoone kallet maapinna suhtes. See on kõik, mida nad reisimiseks vajavad. Pimedad linnud aga kaotasid magnetvälja tajumise võime. See tähendab, et pistmist on kuidagimoodi nende silmadega.

Kümne aasta eest oletas Illinoisi Ülikooli linnusõbrast teadlane Thorsten Ritz, et tegemist võib olla kvantpõimumisega. Edaspidi selgus, et linnu silmas on teatavaid molekule, milles kaks elektroni moodustavad põimunud paari, mille koguspinn on null. Kui see molekul neelab nähtavat valgust, siis on elektronpaar keskkonnamuutustele, mille hulka kuulub ka magnetväli, väga tundlik. Magnetväli mõjub mõlemale elektronile eraldi ja see muudab käimasoleva keemilise reaktsiooni kulgu. Keemiline signaal satub närvirakkude võrgustikku ja see teebki magnetvälja linnule nähtavaks. Ka laboritingimustes on neid molekule uuritud ja sama tulemus saadud. Kvantpõimumine kestab linnu silmas umbes sada mikrosekundit, tõelise silmapilgu, ning sellest linnule piisab.

Ka taimed võivad osata sellist põimumist kasutada. Ja nimelt fotosünteesis, mille käigus nad päikeseenergiast keemilise energia teevad. Valgus ergastab elektro-

ne taimerakkudes ja need leiavad oma koha keemilise reaktsiooni keskuses. Klassikaline füüsika seda mehhanismi ei seleta. Fotosüntees on väga tõhus tänu kvantmehaanikale, kus osake ei läbi vahemaid vaid ühte teed pidi, ent mitut teed pidi korraga. Taimerakkude elektriväljad võivad ebasobivad teed kustutada ja nõnda tõsta elektroni tõhusust reaktsioonikeskuse leidmisel. Selline põimumine kestab vaid sekundi murdosa ja haarab molekule, milles on umbes 10 000 aatomit.

Ka taimed näevad valgust

Taimed annavad meile jõudu, kuigi mitte alati ei pane me neid tähele. Sest vaid tänu taimedele saavad olemas olla loomad. Taimed näevad alati, kui päike paistab. Nad näevad päikest ja selle abil oskavad nad ehitada oma kehi, mis toidavad meid. Fotosüntees on see imeline protsess, mis läbi päikese energia muundub bioloogiliste molekulide energiaks. Kummalisel kombel pole see meie jaoks ülitähtis nähtus teadusele sugugi mitte lõpuni selge. Õigemini öeldes, kooliõpiku tasemel tundub, et fotosüntees on selge, kuid see tavapärane pilt fotosünteesist ei ole täpne.

Kogu elusaine allikaks olev fotosüntees toimub taimelehes, mis on selle jaoks sobiva ehitusega – suure pindalaga valguse püüdmiseks, õhuke ja seest poorne, varustatud õhulõhedega, mis reguleerivad vee aurumist ja süsihappegaasi sisenemist, ning juhtsoontega, mis toovad vett juurde ja viivad suhkrulahust välja. Eesti teadlane Agu Laisk ja ta kolleegid on avastanud põhjuse, miks lämmastiku vaeguses taimed kasvavad aeglasemalt ja jäävad väiksemaks, kuid nende kudedes on lämmastiku ja süsiniku suhe ikka praktiliselt sama. “Lämmastiku taandamine on fotosünteesi protsessi oluline, lahutamatu osa. Lämmastiku puudus võib looduslikes kooslustes otseselt piirata fotosünteesi kiirust, nii et süsinikühendite nagu tselluloosi ja lämmastikühendite nagu valgud suhted muutuvad vähe,” võtab ta lühidalt kokku oma avastuse tuuma.

Tavaliselt vaadatakse taime ja päikesevalguse suhteid läbi lehtede. Kuid puu ei ole oma lehtede lihtsumma. Ja mets pole puude lihtsumma. Eesti Maaülikooli professor Ülo Niinemets on kolleegidega välja

uurinud, kuidas taimed valgustingimustega kohanevad ja valgust kasutavad.

Kui päike pähe paistab, saab inimene minna valguse kätte või puu alla varju. Puu ei saa minna kusagile, tema peab leppima paigaga, kus on sündinud.

Kui istute puu all, võite teada, et puu ei olegi nii abitu, kui näib. Tema lehestik on kohastunud, et püüda valgust just vajalikul määral, ei enam. Ja teatud piires suudab ta ka valgustingimuste muutustele vastata.

„Iga puu suudab vastavalt valgusele muuta oma fotosünteesiks olulisi parameetreid. Iga indiviid teeb seda ise, aga puistu kui terviku keskmiste parameetrite väärtus muutub samuti,” kinnitab Niinemets. Sellepärast on vajalik mõista terve lehestiku käitumist.

Kuna lehestiku sees on keskkonatingimused eri kõrgustel erinevad, siis taim kohaneb selle olukorraga ja tema eri kõrgusel kasvavad lehed kasutavad valgust erinevalt.

Puu lehestikus pole ole kaht täpselt ühesuguse fotosünteesivõimega lehte. Teades valguse intensiivsust lehe kasvukohal, on võimalik ennustada, kui tõhusalt leht valgust muundab. On võimalik luua puu mudel, mis kogu taime ja valguse vahelisi suhteid kirjeldab.

Puu lehestikus kinnituvad lehed võrsetele, võrsed omakorda moodustavad oksti. Valgusoludele kohaneb ka võrsete struktuur. Näiteks okaspuudel, kus okkakujulised lehed paiknevad lähestikku, paiknevad nad võra allosas hõredamalt ning kinnituvad võrsele külgmiselt, varjutades üksteist

vähem ja moodustades laialehelise puu lehe taolise kogumi. Okaspuu ülaosas aga paiknevad okkad võrsel ringsümmeetriliselt ning need varjutavad üksteist rohkem. Kena kuusepuu kasvab valguse käes.

Kui kooslus on noor, võtavad selles võimust valgusliigid nagu mänd ja kadakas. Vananedes hakkavad üha enam võimust võtma varjuliigid nagu nulg, kuusk ja jugapuu. Varjuliigid loovad mikrokliima, mis on niiskem ja jahedam – taimed mitte ainult ei kohane maailmaga, vaid loovad ka iseendale sobilikuma maailma.

„Lehe ja võrse valguse neelamise võime kohanemine valgusoludega mõjutab lehtede fotosünteesi enam kui muutused üksikutes lehtedes,” ütleb Niinemets. Puu pole tema lehtede summa, vaid on midagi enamat.

Puu ei olegi nii liikumatu. Ta oskab oma valguse kogumise võimet muuta vastavalt keskkonna tingimustele. Allikas: Wikipedia

TUTTPÜTT

Peep Veedla jutt ja fotod

Mitmesugustel veekogudel – nii merelahtedel kui järvedel, isegi suurematel tiikidel ja jõesoppides –, võib kohata elutsemas vahvaid tutiga veelinde, kel toredad triibulised järglased kannul sibavad. Ja mis seal salata, väiksemana ka isa-ema seljas ratsutavad, pugedes mõnusalt sulgede vahele sooja. Tuttpütt on meie püttide seas suurim ja arvukaim, seetõttu ka kõige tuntum. Eesti peale kokku pesitseb neid paar-kolm tuhat paari.

Tuttpütt on täielikult kohastunud vees elamiseks. Kuival maal pole tal midagi peale hakata, sest ujulestade jalad asetsevad tal keha tagaosas ning nendega on tal mugav vaid veekeskkonnas tüürida, olgu siis vee

peal või vee all. Kõndimiseks need ei kõlba. Vee all on aga tuttpütt osav ning pärast sukeldumist võib pinnale tõusta tüki aja pärast oma poolsada meetrit eemal. Kevadel saabubki tuttpütt oma pesitsuspaikadesse pärast jääminekut, haugi kudemisajaks. Jäävabadel merelahtedel mõned isendid ka talvituvad.

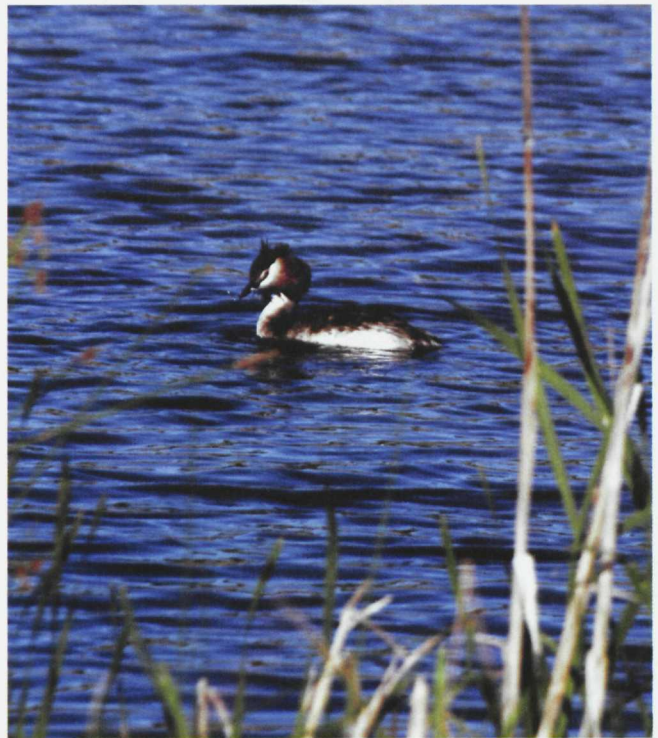
Kui praegu, keset suve, äratavad tuttpütid tähelepanu ennekõike oma toredate triibuliste poegade tõttu, siis aprillis on vahvaks vaatamänguks nende armumäng. See paistab justkui vanamoeline tants, mis algab vastastikuse sõbraliku pearaputusega ning kummardusega, misjärel sukeldutakse koos põhja ning tuuakse sealt nokatäied veetaimi. Seejärel aetakse end püs-

tiasendisse ning näidatakse omi leide teineteisele, olles rinnutsi vastakuti. Pulmarituaale saadavad omapärased korisevad, krooksuivad ja rõhkivad hääliksused.

Pärast pulmi ehitatakse veetaimedest pesakuhil otse vette ning ankurdatakse see mõne veetaime külge. Eks omad ohud selliste pesadega on – kord upuvad need üleujutustega ja kord jäävad kuivale, aga enamasti läheb siiski kõik hästi ning maikuus muneb pütiema pesapõhja 4 – 6 valkjat muna, mida püti-isaga vaheldumisi hautakse veidi vähem kui kuu aega. Kuna pütipojad hakkavad iseseisvalt toitu hankima alles 10 – 11 nädala pärast, ongi pütipere peaaegu terve suve paljudel veekogudel toredaks vaatamisväärsuseks.

Enamasti püütakse veesügavusest toiduks pisikesi kalu, aga noka vahele sobivad ka väikesed vähilised ja veeputukad, sealhulgas ujurid ja kiilivastsed. Kui paljud veelinnud on toiduks inimestele, neid kütitakse maitstva liha pärast, siis tuttpütil on õnne omada mitte just eriti maitsvat liha ning seetõttu jahimehi tal karta pole vaja. Küll aga kütiti tuttpütte vanasti sulgede ja

See paistab justkui vanamoeline tants, mis algab vastastikuse sõbraliku pearaputusega ning kummardusega, misjärel sukeldutakse koos põhja ning tuuakse sealt nokatäied veetaimi. Seejärel aetakse end püstiasendisse ning näidatakse omi leide teineteisele, olles rinnutsi vastakuti.

naha pärast. Tema lumivalged veekindlad rinnasuled ning tugev nahk olid inimestele suureks ahvatluseks ning neist valmistati mütse ja moedaamidele muhve. Kohati ähvardas Euroopa linnuriiki juba püttide otsasaamine, kuid õnneks suudeti õigel ajal nende küttimisele piir panna ning arvukus on taastunud.

Nagu juba eespool mainitud, on praegusajal Eestis pesitsemas paar-kolm tuhat pütipaari, aga näiteks põhjanaabritel soomlastel on neid tervelt 50 000 paari ringis ning Euroopas tervikuna hinnatakse pesitsevaid paare vähemalt 300 000. Nii et silmailu tuttpüttide näol peaks jätkuma kõikjal, kus sobivaid veekogusid.

Pütiõnne!

KOOS LOTTEGA UUSI SALADUSI LAHENDAMA!

Esimese Lotte-filmi lood on paljudel lastel juba nii hästi pähe kulunud, et neid võib une pealt teistele jutustada. Augustis aga ilmub meie kinodesse kauaoodatud uus ekraaniteos „**Lotte ja kuukivi saladus**”.

Kes on Vanemuise teatris „Detektiiv Lottet” vaatamas käinud, see teab, et saladused on vesi koeratüdruku veskile. Kui

„Kas on tõsi, et kummagi filmi puhul ei saadud läbi Lätita?” küsis Triibu-Liine, ning Oskar noogutas oma tarka pead: „Jah, tänu koostööle lätlastega said Lotte-filmid toetust Euroopa Liidu fondidest – ja pika joonisfilmi tegemine on ikka väga kallis töö, kallim kui miljard parimat kondikuhja! Aga minu meelest oli koostöö lahe – lätlaste **Brainstormi** solisti **Renars Kaupersi** laulud on väga head ja sobivad **Sven Grünbergi** filmimuusikaga priimalt kokku! Eelmises „Lottes” oli kaks Renarsi ingliskeelset laulu, kuid kuukivide-filmi jaoks tõlgiti kaks tema laulu eesti keelde ja neid esitavad **Gerli Padar** ja **Andero Ermel** – Lotte südamesõbrad!

Lisaks nendele laulavad veel **Sandra Nurmsalu**, **Priit Võigemast** ja filmimuusika looja **Sven Grünberg** ise.

„Head tegijad, eks ole?”

„Loomulikult, minu peremees tahab alati, et **lastefilmides oleks kõik parimast parim!** Näitlejad, kelle häält filmitegelased kasutavad, on ka väga head: **Evelin Pang**, **Margus Tabor**, **Mait Malmsten**, **Mikk Jürjens**, **Tõnu Oja**, **Lembit Ulfsak**, **Tiit Sukk**, **Merle Palmiste**, **Elina Reinold**, **Anu Lamp**, **Anne Reeman**, **Hannes Kaljujärvi**, **Tõnu Kark**, **Garmen Tabor**, **Veiko Tubin** – no täielik tähtede sära kino-

saalis!” kiitis Oskar.

Oskar arvas, et filmi sisust pole mõtet enneaegu kõnelda – küll kinos näete!

Aga Triibu-Liine küsimusele **Lottemaa** kohta teadis ta vastata, et see on plaanis rajada **Pärnumaale Uulu randa**. Arhitektid on oma töö lõpetanud ja eeltööd on tehtud ning kui läheb hästi, siis avatakse Lottemaa 2013. aasta 1. juunil. Kui läheb aga **väga** hästi, siis võib see tähtis päev saabuda juba järgmisel suvel.

Igatahes lubas Oskar koos oma peremehe ja ta sõpradega teha kõik selleks, et lapsed võimalikult peatselt Lottemaal tegutseda saaksid! Aga augustikuus kohtume Lottega kinosis!

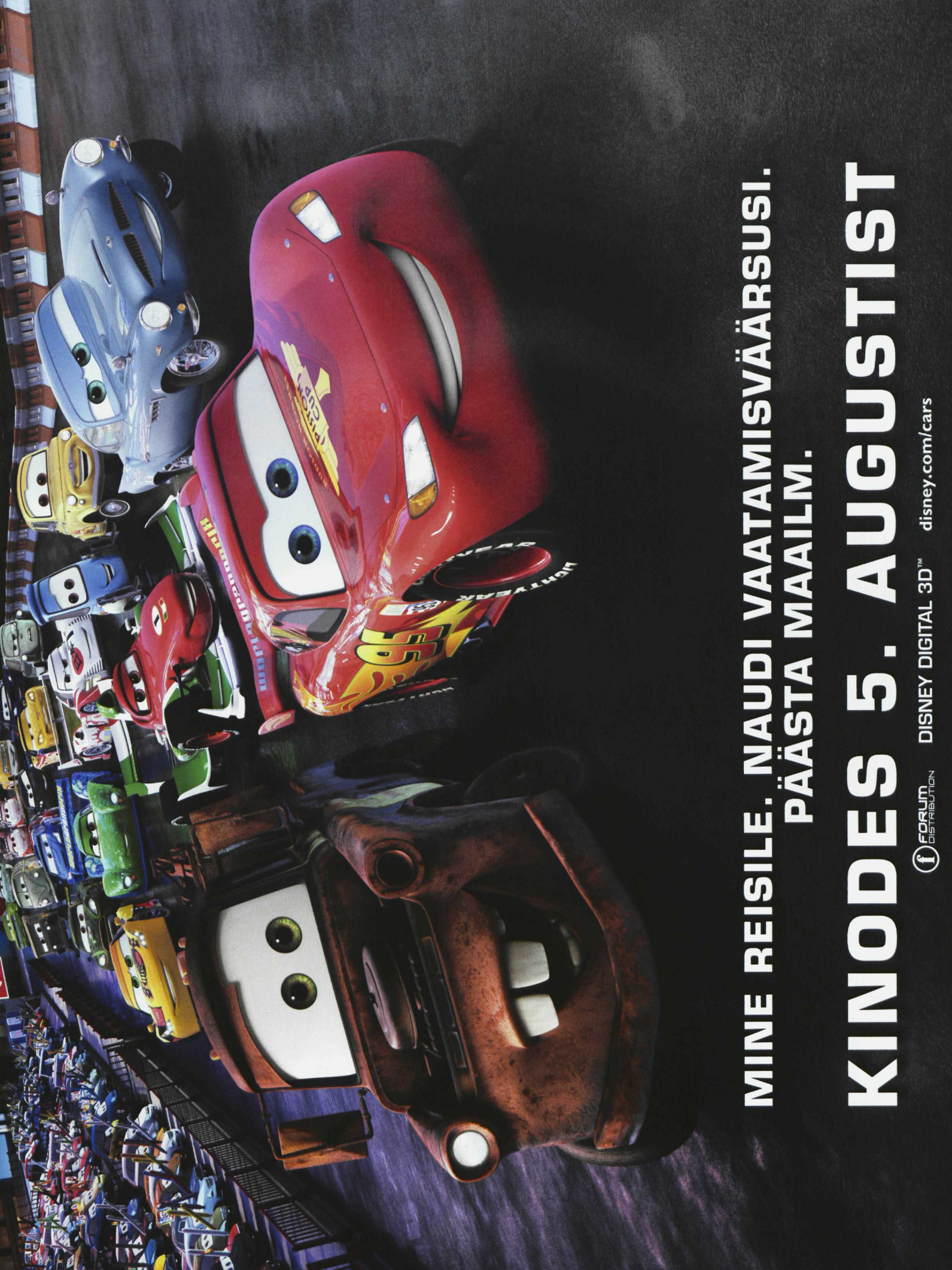

elad Leijatateküläs ja sul on palju isevärki sõpru, siis tarvitseb vaid silmad lahti hoida ja saladus hüppab kõpsti! – sulle koonule.

Filmi autoriteks on nii Lottele kui ka lastele juba tuttavad mehed: **Andrus Kivirähk**, **Janno Põldma** ja **Heiki Ernits**.

Triibu-Liine sai jutule Janno Põldma koerast mõttekaaslase **Oskariga**, kes küll kurtis, et mõnikord läks peremehel filmitegemisega nii kiireks, et polnud aega Oskariga pikemalt vesteldagi, kuid ometigi oli see 4 aastat üks põnev ajajärk. Poolteist aastat kirjutati stsenaariumi ning kaks ja pool aastat kestis filmi tootmine.

**MINE REISILE. NAUDI VAATAMISVÄÄRSUSI.
PÄÄSTA MAAILM.**

KINODES 5. AUGUSTIST

DISNEY DIGITAL 3D™

disney.com/cars

HEADLAPS

JIM CARRREY

HEADLAPS

LIIS LEMSALU

HÄRRA POPPERI PINGVINER

KINODES 22. JULI

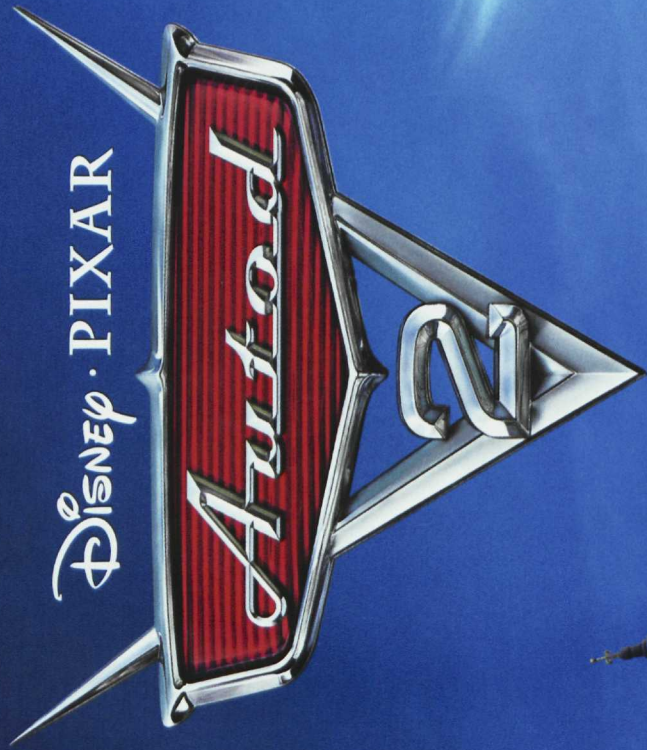
ARTJOM SAVITSKI

LEVLUGU
3
TEGIJATELT

Disney · PIXAR

EESTI
KEELES!

Tanel Tammik Jõgeva Ühisgümnaasiumist

Kaisa-Siret Hint Jõgeva Ühisgümnaasiumist

PUTUKAD ON JUTUKAD

Maire Sirel, Eesti Südameliit

SUUR ja LILLELINE TÄNU kõigile lillepiltide autoritele, kes jagasid meilegi oma iluelamusi!

Preemia saavad Triinu Tõnts, Kaisa-Siret Hint ja Tanel Tammik (Jõgeva Ühisgümnaasiumi 2A klass).

Lilledes kihab häälekas elu. Kel pilk teritatud ja kõrv erk, see loeb õistaimedelt uudiseid igal sammul. Õis nimelt on **putukate** **suvine söögilaud**. Õietolm ja õite magus nektar on neile **elutähtsad energiaallikad**. Seetõttu on rohkearvulisel

putukarahval tihe läbikäimine lillerahvaga. Erinevad õitsejad meelitavad ligi erinevaid sumisejaid-siristajaid. Näiteks õitsva pärna okstes käib **mesilaste** laulupidu. Kui mets-harakputk õitsele puhkeb, algab pidu **siklastel**, **karupõrnikatel**, **lepatriinudel** ja **kuldpõrnikatel**. Ahtalehine põdrakanep omaks otskui isiklikku mesilast – **lehemesilast**, kes kogu oma elutsükli on üksnes selle õistaimega sidunud. Punase ristiku peaküllastaja on **ristikukimalane**, kuid **uru-** ja **karukimalaselegi** on ristikhein lemmiklill.

Maal asuvate **loomaliikide** üldarvust langeb putukate arvele umbes **70%**. Uskumatu, kuid tõsi! Juba **kirjeldatud liikide arv läheneb miljonile**, kuid igal aastal avastavad eriteadlased ikka uusi ja uusi tuhandeid liike. Tänapäeval arvatakse maakeral elavat **üle 9 miljardi** või rohkemgi veel **avastamata ja nimetamata putukaliigi**. Pole taime, kel poleks kaaselanikuks putukat. Putukateadlaste poolt avastatu on hea innustaja, minemaks ka ise sisukatele loodusretkedele – putukaid uurima ja avastama! Lugemissoovituseks **G.Waldbaueri** raamat „**Milleks meile putukad?**“. Eesti putukateadlase **Urmas Tartese** sõnutsi pole sellest huvitavamalt raamatut putukatest veel kirjutatud.

Kes putukad on? Kas näiteks ämblik on putukas? Putukateaduses seisab kirjas, et peale väheste erandite on kõigi täiskasvanud putukate **kehaehitus sarnane**. Putuka kehas on kokku 18 või 19 lülist, mis moodustavad **kolm kehaosa: pea, rindmiku ja tagakeha**. Rindmik omakorda koosneb kolmest segmentist ja iga segment kannab üht jalapaari. Putukal seega kokku **3 jalapaari** ja liikumist tagav lihastik. Pea eesotsas asuvad **tundlad** ehk antennid. Suurem osa putukatest kuulub nelja gruppi – **mesilased** ja **herilased**, **kärbsed**, **liblikad** ja **mardikad**. Nendes rühmades on kokku vähemalt **200 000** liiki õiteküllastajaid, kes toiduhankimise käigus ühtaegu õisi tolmeldavad ja taime elu jätkumiseks heateo teevad.

Põnevaid suviseid putukaretki! Huvitav teada, milliseid putukaid ja kus kohtasid?

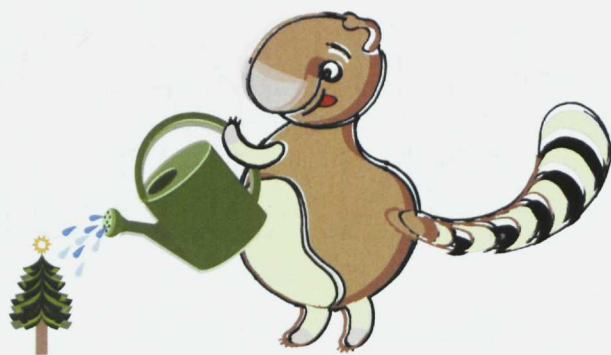

PÕDRAKANEP, PAJULILL, METSSIREL, TULIPIITS...

Ahtaleheline põdrakanep kasvab raiesmikel, põlendikel, metsasihtidel, hõredas metsas, metsaservas, nõmmel, kraavikaldal, teeääres ja mujal. Roosakaslillad õiteküünlad kaunistavad Eestimaa südasuve. Igal suvekuul on oma lilled, aga juuli-augusti ehteks on põdrakanep. Kui kõrvelill hakkab õitsema, on see nagu märguanne tasahilju lähenevale sügisele.

Mai Zernask

Triinu seltsis Juuli ja Augusti talu poole sõites märkas Nähka autoaknast teeservi palistavaid lillakate õitega taimi.

„Mis see küll on see lilla sihvakas taim – nagu suveküünal?“ uuris Nähka.

„Kas sina ei teagi, et see on põdrakanep?“ imestas Triinu.

„Põdrakanep, põdrakanep? Miks sel lillel küll selline nimi on?“ ei saanud Nähka rahu.

„Kanepiga on selle taime nimi ilmselt seetõttu seotud, et ta kasvab sageli nii tihedalt koos nagu kanep ja on ka niisama kõrge. Põdrakanepid ulatuvad tavaliselt täiskasvanud mehele rinnuni. Hulk selle taime nimesid on seotud sõnaga „põder“ – põtradele meeldib

elada kohtades, kus kasvavad neile maitsvad taimed. Noorelt on põdrakanep suurepärase söök ka kariloomadele. Üks rühm selle taime nimesid on aga seotud sõnaga „tuli”. Inimesed on pannud tähele, et varsti pärast metsatulekahjusid hakkab põlendikel ühena esimestest taimedest vohama just põdrakanep.

Seda taime kutsutakse veel ka **pajulilleks, karukanepiks, kõrvelilleks, metssirelik, nõmme-roosiks, põdrakapsaks, tulipiitsaks...**

„Mulle meeldiks kõige rohkem metssirel!” mõtiskles Nähka valjusti..

„Põdrakanepi peaksid sina ka suvel ära tundma, kui silmatorkava välimusega kõrgel püramiidjal taimel avanevad punakaslillad nelja õielehega õied,” arvas Triinu. „Kevadiste, 10–15 cm kõrguste noorte võrsete alles hargnemata punane vars on jäme ja mahlane, kitsad mõõkjad lehed aga seisavad varre otsas koheva tutina. Põdrakanepi lillakasroosid välju võib näha nii vaarikal käies, metsas seeni otsides, varemtes kolistades või lihtsalt rongi- ja autoaknast välja vaadates. Sageli tundub põdrakanepist moodustunud padrik lausa läbitungimatuna. Sellest peletab eemale veel üks asjaolu: põdrakanepi taimede tihedas juurterägastikus suudavad vastu pidada vaid nõgeste juured. Nii on põdrakanepiga koos kasvamas vaid kõrvetavad nõgesed.”

„Kas sellest põdrakanepist ka mingit kasu on?” uuris Nähka edasi.

„Egas siis loodus pole kasu peale nii kauniks ja mitmekesiseks kujunenud, vaid pika-pika arengu käigus, aga muidugi on inimesed põdrakanepist kenasti kasu ka saanud,” lausus Triinu. „Tema noored mahlakad lehed sisaldavad rikkalikult C-vitamiini ja sobivad salatite valmistamiseks, kuid kuivatatult ka india tee asemel. Omapärase magusa maitsega on tema suured ja küllaltki jämedad juured. Vanarahvas räägib, et põdrakanep pidi aitama kohe 99 haiguse vastu. Ravimiseks kasutatakse peamiselt lehti ja õisi. Korjatakse päikeselise ilmaga, õitsemise alguses, ja kuivatatakse spetsiaalses kuivatis või tuuletõmbuses varjulises kohas.”

„Mida ma veel sellest taimest võiksin teada?” kädistas Nähka.

„Põdrakanepid on vähenõudlikud taimed, ometi kardavad nad teiste taimede konkurentsi. Nii on põdrakanep sunnitud iga 4–6 aasta tagant oma kasvukoha maha jätma ja uut vaba pinda otsima. Tänu lendavatele seemnetele asustab ta kiiresti uusi taimestumata kohti (raiesmikud, põlendikud, vastrajatud teede perved), millega on teeninud endale hüüdnime ”igavene rändur”. Linnaski kivimüüridel võib ta endale kasvukoha leida,” jutustas Triinu.

„Meie esivanemad pidasid seda taime suvesooja mõõdupuuks ja teadsid, et senikaua, kui varretipus on veel puhkemata õisi, tuleb sooje ilmu Tõsi, Siberist naasnud inimesed teavad põdrakanepit kui valgu-, tärklise- ja suhkrurikast toitu ja toidulisandit, tema lehtedest valmistatakse kuulsat teed – ivan-tšaid. Rohke suhkru- ja tärklisesisalduse tõttu on põdrakanepi risoomid olnud toormaterjaliks isegi viina ajamisel.

Tänapäeval on põdrakanep unustusse vajunud, kuid olid ajad, mil kõik taimeosad leidsid kasutust. Kevadistest noortest võrsetest valmistati energiapommina mõjuvaid salateid ja suppe. Magusast risoomist jahvatatud jahu lisati leivataina hulka, röstitud kujul sai temast kohvi aseaine. Lendkarvadega seemned kasutati ära patjade tegemisel. Kõige rohkem tunnustust pälvis põdrakanep rahva hulgas kui hea mee- ja ravimtaim,” teadis Triinu rääkida.

„Nii äge taim! Ega see kõik mulle küll korraka pähe ei mahu,” kurvastas Nähka, aga ometi oli ta rahul. Seda ivan-tšaid jooks ta Juuli ja Augusti pool lausa hea meelega.

LÄKI ESIVANEMATE MÄNGUMAALE!

Foto: Teet Margna

Pardike – Reet Piiri (koostaja) raamatust „Talulaste mänguasjad“ Tartu 2006.

Lully Gustavson

On mängu, mis on aegumatud, mida mängitakse ikka ja jälle. Me oleme need toredad mängud saanud päranduseks oma vanematelt, nemad omakorda oma vanematelt. Ja nii ikka edasi ja edasi. Need mängud on meile pakkunud rohkesti rõõmu ning muutnud meid tugevamaks, julgemaks, osavamaks, leidlikumaks, targemaks... Eriti toredaid mängu mängiti karjamaal, kus tehti lehepile ja erinevaid vilesid. Meisterdati kasetohust karbikesi, tõrudest ja kastanitest loomakesi, puukoorest ja puust põnevaid nikerdisi. Mäletan, et minugi isa voolis mulle puust lõbusad nokkivad kanad. Kanad seisid ringis ja mingi nipi abil hakkasid nad nokkivaid liigutusi tegema. See oli imetore mänguasi ja mul on nii kahju, et see ei ole säilinud. Talulapsed tegid mänguasju isegi rohelistest kõrkjatest. Pildil näed parte, mis on valmistatud 1935. aastal sellal 8-aastase poisi Otu Tauli poolt. Kõrkjad on kokku murtud ja kinnitatud tikuga. Noori kõrkjaid kokku painutades ja kerides annab tõepoolest meisterdada nii lillede, puude kui ka loomade siluette. Ka viljapeadest ja kõrttest oskasid vanad eestlased suuri ja põnevaid meisterdusi teha. Tänapäevalgi võib neid huvitavaid moodustisi kohata teede või taluüuede ääres.

Toremaid kujusid tehti kõveratest puuokstest, millel oli juba olemas midagi, mis meenutas pead, saba või nokka... Vooliti põhiliselt linde ja loomi.

Poolas oli vanadel aegadel populaarne liivaga joonistamine. Aegamööda see unustati, kuni tänapäeva folklooriuurijad selle jälle au sisse tõstsid. Liivaga joonistamist kasutati laste mängudes, kuid sellel oli oma koht ka taluperle olulistel tähtpäevadel, näiteks jõulude, pulmade kui ka muude sündmuste puhul. Kosilaste saabumise ajaks oli kogu pruudi kaasavara liivajoonistustena talupere kõige suurema toa põrandal kõigile nähtav. Et liivaga joonistamine on tõesti huvitav tegevus, veendusin eelmisel suvel Viljandi pärimusmuusikafestivalil. Kogupere laulumängutoa järel viidi meid õuele, kus olid valmis pandud kausikesed liivaga. Poolatarist folklooriuurija oli joonistanud näidispildid. Need olid lillornamendid, elevant ja teised loomad. Ta näitas, kuidas liivaga joonistada. Selleks tuli sõrmede vahelt läbi lasta piki mustrit peen liivariba ja korrata sama tegevust veel teistkordselt, et liivajoon oleks piisavalt tugev ja hästi nähtav. Öiesüdamik, silmad, nina, suu jne tähistas ta väikeste valgete kivikestega. See joonistamine meeldis nii lastele kui ka täiskasvanutele. Joonistati asfaldile. Joonistused olid fantaasiarikkad ja hästi erinevad. Hiljem nägin, kuidas seesama poolatar oli õpetanud asfaldi puudumisel liivaga joonistamist mustale laiale kileribale. Mustalt pinnalt eraldusid joonistused eriti eredalt. Oma maalingu täiendas ta peale kivikeste veel taimeosakestega. See oli temapoolne lisandus traditsioonile. Terve päeva jooksul nägin nii väikesi kui ka suuri liivajoonistamise kunstnike toredaid pilte loomas. Väga oskuslikult täiendati oma kujundeid käepäraste looduslike materjalidega. Proovi sinagi liivaga joonistamist ning uuri vanematelt ja vanavanematelt, mis mängu nemad veel mängisid, mida meisterdasid. Kindlasti leiad nende mälestustest palju põnevat, mida mängida või meisterdada. Õpeta neid mängu ka oma väikestele sõpradele, oma noorematele õdedele ja vendadele. Mängi nii liiva kui ka muu loodusliku materjaliga. Suvi pakub selleks ju nii palju võimalusi. Soovin Sulle tegusat ja avastusterohtet suve!

MUSTKUNST

Mustkunstnik **Ande**

Eurotrikk

Lembit ja Cassandra töötasid suvevaheajal rannas jäätisemüüjatena. Tore oli jalgrattaga mööda rannaäärt ringi sõita, vahepeal värskenduseks ujumas käia ning rahagi teenida.

Loomulikult juhtus ka seda, et rannas tuli lastele vastu mõni tuttav. Ühel palaval suvepäeval ilmus sinna isegi klassivend Ehmund, kes kõike kartis ja harva toast nina välja pistis: nimelt põgenes ta kodus alanud remondi eest. Jäätis pani poisi suu vett jooksuma, kuid ostma ta ei kiirustanud.

„Võid ju võlgu ka jääda,” lubas Lembit. „Tagasi võid maksta kas või sügisel, koolis.”

„Ei, mul on raha kaasas küll, aga see on ju räpane,” teatas klassivend. „Kes teab, kelle käest see läbi on käinud ja millised batsillid sellel elavad? Ma kohe üldse ei tahaks maksta.”

„Aga teeme ühe mängu,” pakkus Lembit välja. „Mul on siin rahakott, kus kõik ühe-eurosed on erinevatest riikidest. Nagu tead, on kõigi riikide eurode esikülj samasugune, aga tagaküljed on erinevad. Pane käsi kotti ning vali sealt välja üks münt. Mina püüan ära arvata, millise euro sa valisid. Kui ma ära ei arva, siis annan sulle tasuta jäätise. Kui mul on aga õigus, pead maksma. Okei?”

„Okei!” nõustus Ehmund, sobras mündikotis, tõmbas sealt ühe eurose välja ning piidles seda nii, et Lembitul ei oleks mingil moel võimalik münti näha.

„Kui oled meelde jätnud, mis pilt mündil on, siis suru see tugevasti pihku ja vaata mulle sügavalt silma: ma üritan su mõtteid lugeda,” õpetas Lembit.

Mõnda aega jõllitasid poisid teineteisele otsa. „Arvan, et ma tean,” lausus Lemps lõpuks. „Pane see münt nüüd tagasi kotti.”

Ehmund raputas mündikotti, et raha segi ajada. Lembit võttis koti ning, seal veidi sobranud, võttis ta välja ühe münti, näitas selle numbriga poolt Ehmundile ning küsis: „Mis pilt sinu valitud eurol oli?”

„Öökull. See oli Kreeka raha, ma arvan,” lausus Ehmund.

Tõepoolest, Lembit oligi kotist välja tõmmanud

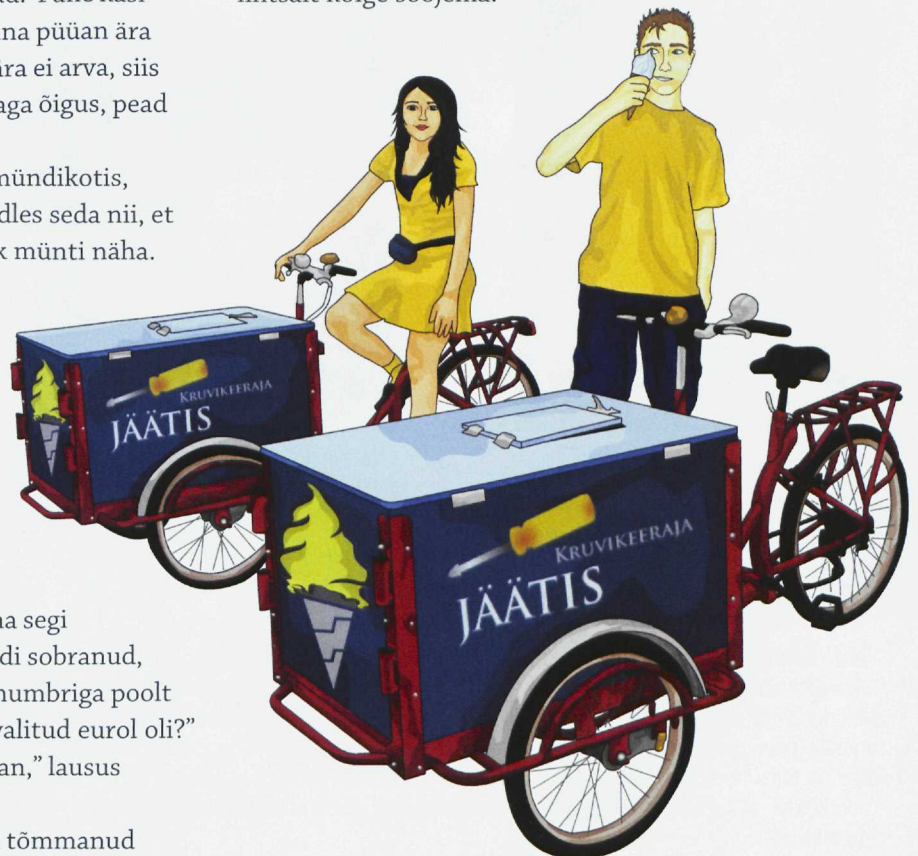
öökulli pildiga Kreeka eurose. Kontrollimiseks kallaskas Lembit ka ülejäänud mündid kotist välja: seal polnud tõepoolest kahte samasuguse pildiga eurot. Aga kuigi Lembit ennustas õigesti, andis ta poisile siiski tasuta jäätise.

Kui Ehmund juba rõõmsalt jäätist limpsis, küsis Cassandra: „Aga kuule, kui sa kardad oma rahakotist raha võtta, kuidas sa siis Lempsi mündikotis sobrada julgesid?”

„Oih!” läksid Ehmundi silmad sama suureks kui öökullil. „Sellele ma ei mõelnudki!”

Kuidas Lembit seda tegi?

Lemps oli mündikotti eelnevalt veidi aega oma jäätisekülmikus hoidnud, et mündid muutuksid täpselt nii külmaks, et see käega katsudes liiga imelikuna ei tundunud. Kui Ehmund valitud münti oma pihus hoidis, soojenes see tema kehasoojuse tõttu ja Lembitul oli kerge see üles leida – eurosid katsudes valis ta neist lihtsalt kõige soojema.

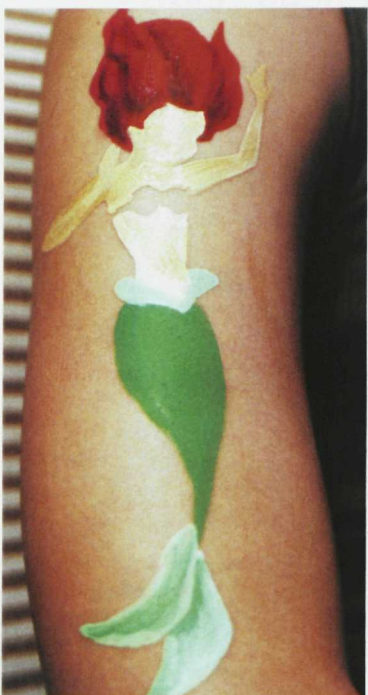
Võta pintsel ja roheline värv ning tee merineitsile kala saba

Sega sedasama rohelist värvi valgega ja maali uimed ning kala saba ülemine äär.

Võta nahatooniga värv ja joonista merineitsile keha. See on üsna keerukas ja pead jälgima, et kehakuju saaks õigesti maalitud. Kui sul naha värvi ei ole, siis võta pruun ja sega valgega. Ka mina tein nii.

Loputa pintsel ja värvi juusteosa punaseks. Nüüd sega punasele juurde musta ja varjuta juuksed.

Võta lilla või sinine värv ja tee ujumisriiete ülemine osa. Kuldse või kollasega võid juukseid toonitada.

Merineitsile annab särade lisamine mulje, et ta on just veest välja hüpanud. Viimane lihv – ja valmis ta ongi. Juurde võid teha veelaineid või mereloomi, nii nagu fantaasia jookseb.

Väike sabaga sõbratar

Vaheldusena näomaalingutele võtame seekord ette hoopis käemaalingu.

Merineitsi ehk näkk on mütoloogiline olend, imekaunis pikajuukseline neid, kes elab vees. Tal on inimese pea ja keha, ent kala saba.

Näkid võivad oma imelises veemaailmas elada kuni kolmesaja aastaseks, seejuures oluliselt vananemata. Kõige tähtsam on neile perekond, kellega veedetakse aega ja jagatakse kurbust ning rõõmu.

Suvi on täies hoos ja merineitsid käivad juba kivide peal istumas. Mine tea, äkki juhtud mõnd neist kunagi nägemagi?

Olen kindel, et kui näkk märkab su käe peal oma pilti, saab ta kohe aru, et oled tema sõber.

Iris Müntel

Valikut minu tehtud töödest saab näha aadressil www.irisgrimm.net

KOKKA ISE

Sandra Vungi retseptid ja pildid

Kellel ikka imelisel kesksuvel on aega kuum pliidi ääres vaaritada! Seetõttu pakun teile kaks ülliltsat ja maitsvat retsepti, mis ei nõua pliidi ääres vaevanagemist. Parimat köhutäidet ja päikeselist suve kõigile vahvatele kokkajatele!

SANDRA SÖÖGINURK

Värvikirev suvesalat

Suvi on parim aeg vitamiinirikka ja mahlase salati viitsutamiseks. Viska salatisse mida aga hing ihaldab. Kellel on endal aiamaa, on eriti õnnelik sell — seal saab ju hooaja parimat ja värskemat kraami!

Vaja läheb:

- värsket kapsast või hiina kapsast
- tavalisi tomateid või kirsstomateid
- värsket kurki
- soovi korral musti kivideta oliive, punase sibula viile, värsket redist jne.
- sojakastet või soola
- natuke musta pipart
- (oliivi)õli
- soovi korral palsamveiniäädikast

Haki kõik koostisosad. Maitsesta sojakastme või soola, musta pipra, (oliivi)õli ja soovi korral natukese palsamveiniäädikaga. Serveeri kohe ja söö värskelt.

Tuhakartulid

Kui sa ei ole veel proovinud kuumas lõkkuhuhas kartulit küpsetada, siis nüüd on viimane aeg. Suveõhtutel tehakse ju ikka lõket – selle ümber on koos mõnus juttu vesta ning pealegi peletab lõkkesuits sääski.

Vaja läheb:

- nii palju koorega kartuleid, kui teha soovid

Kui lõkkest on järele jäänud veel vaid kuumad söed ja tuhk, on aeg sinna visata koorega kartulid. Proovi mingi tokiga kuum tuhk ilusasti kartulitele peale saada. Mõne aja pärast võid kahli või oksakesega proovida, kas kartul on pehme. Ettevaatust: kuumast tuhast võetud kartul on väga kuum.

				<i>Krista</i>	jürikuu	<i>sinu</i>	<i>meeter</i> harjutama
				365 päeva			
				lühiajaline tempo kiirendamine			
				number		<i>Elle Kull</i> <i>kilo-</i>	
				pikne			rännak <i>Miliza Korjus</i>
				klass valitav riigipea		<i>nano-meeter</i> õhutühiruum	
auto... tänav... tormi... valgusti raadius	paljude keerdkäikudega ehitis	siiras, tõemeelne	<i>turbo-diiesel</i>	<i>seen</i> <i>extra-terrestrial</i>		<i>ante meridiem</i> <i>Johan Laidoner</i>	taru
vaksal <i>Bart Simpson</i>			Karupoeg Puhhi sõber	<i>räim</i> <i>Eesti</i>			<i>Ellen</i> luuletuse osa
<i>ühing</i>		tütarlaps <i>Isaac Newton</i>				õngekonksu otsas on tihti söödaks ...	
... de Janeiro linn Brasiilias <i>Peeter</i>				<i>Discovery Science</i> ...sak		lehekuu pekita (sea)liha	
						lugupeetud Rooma number 1500	
näpits arsti tööriist <i>Nord</i>		<i>siinus</i> "katusega kapsaraud"			palju aega tagasi <i>Šurik</i>		hobuse- raua- kujuline täht
Siberi kirdeosas elav rahvas							

VÄIKE JUULIRIIN

MÕISTATA

Lembitu mõistatus #29
06.2011

Leiger ja Kardo otsustasid rattarallist osa võtta.

Leigeri start läks hästi ning õige pea möödus ta teisel kohal pedaaliveest ratturist. Mitmendal kohal Leiger nüüd oli?

Kardo jäi stardijoonel aga "ergutuskooki" sööma, nagu ta seda ise nimetas, ning startis ülejäänud sõitjatest viis minutit hiljem. Kui suur on tõenäosus, et Kardo jõuab viimasel kohal olevale jalgratturile järele?

Eelmine mõistatus

Eelmise mõistatuse lahendusteks on, et Peerendi öde oli mitu päeva haiglas, kuna ta oli vastündinu.

Seekordse vastuseni jõudmiseks on aega lausa kaks kuud - lahendus koos uue mõistatusega ilmub järgmises ajakirjanumbris.

www. Maagiline Maailm.net

Mõistatuse koostas Ande

1. Missugune neist lillenimedest põdrakanepile ei sobi, kas

- a) karukanep
- b) põdrakokk
- c) tulipiits

2. Tuttpütt tunneb ennast kõige paremini

- a) õhus
- b) maa peal
- c) vees

3. Maal elutsevatest loomadest on putukate osakaal

- a) 70%
- b) 7%
- c) 0,7%

4. Pärismusika festivali „Regilaul uues kuues“ korraldatakse

- a) Jüris
- b) Türil
- c) Türisalus

5. Tänavune Muinas-Julle võistlus on arvult

- a) 30.
- b) 20.
- c) 10.

6. Iloni Imedemaa asub

- a) Haapsalus
- b) Stockholmis
- c) Helsingis

7. Maserati autofirma rajajateks oli

- a) kolm võidusõitjat
- b) kuus venda
- c) kaks miljonäri

Leia sedasama ajakirjanumbrist lehitsedes õiged vastused ja saada aga toimetusse! Nende vahel, kes saavad õiged vastused (koos oma andmetega) toimetusse enne 15. augustit 2011, loosime välja lahedaid auhinnaraamatuid!

NAERU-USS

*
„Kas kuulsite et, Juku isa kinkis talle kooli lõpetamise puhul Opelit!”

„Mis seal imestada – eks Juku on isale ka kogu aeg vingerpüsse teinud!”

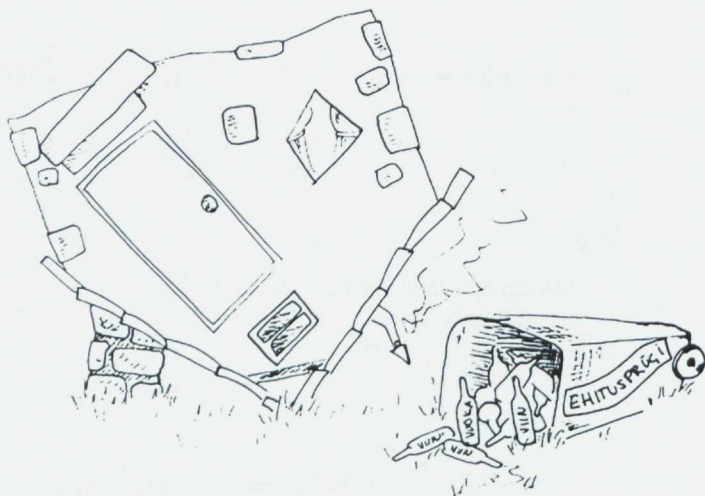
*
Kuidas mõõdetakse Moskvitši kiirendust? Kalendriga.

*
Kuidas kutsutakse katuseeluugiga Põrnikat? Postkastiks.

*
Kuidas kutsutakse turvavööga Põrnikat? Seljakotiks.

*
Kui suur on Zaporozetsi tippkiirus? See sõltub autost, mis teda nõõri otsas järel veab.

*
Juku sõidab isa kõrval maakodusse. Veidi enne kohalejõudmist peatab neid liiklusinspektor, kes teatab: „Selle masinaga ei saa te küll edasi sõita!” „Miks?” imestab Juku koos isaga.

Kert Jürise Tallinna Kunstigümnaasiumist
(Tartu Kunstigümnaasiumi karikatuurivõistlusest III auhind)

*
„Kas te siis ise ei tea, et teie bensiinipaak lekib? Vaadake, missugune tilgarada teie auto järel lookleb!” „Te olete asjast valesti aru saanud!” vangutab Juku isa pead. „Mu auto ei leki üldse – ta lihtsalt märgistab oma territooriumi!”

*
Mis on ühist Škodadel ja beebidel? Kumbki ei suuda ilma suurema lärmita ühtki meetrit liikuda.

*
Kus saavutavad Zaporozetsid suurima kiiruse? Tootmisliini konveieril liikudes.

*
Kuidas saab Lada hinda kolmekordistada? Võta bensiinipaak täis!

*
Miks on Lada tagaklaasil soojendus? Selleks, et lükkajatel käed ei külmetaks.

*
Miks ei ole Ladal gps-i? Seda pole vaja, sest niikuinii ei jõua sellega sõita nii kaugele, et võiks ära eksida.

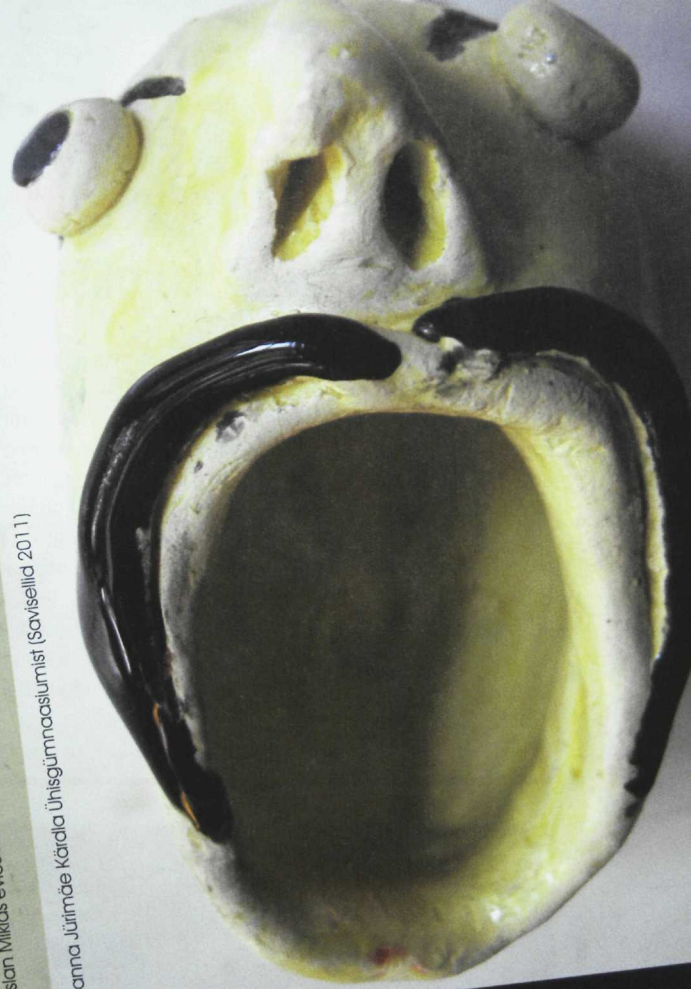
*
Mille poolest erineb BMW ostukärust? Ostukäru on kergem lükata.

*
Rikkuri poeg Kevin hoopleb: „Aga meil on kodus mitu Mercedesit!” Juku küsib väikese kadedusenoodiga hääles: „Kas Mercedes 600 ka või?” Kevin jääb mõttesse, haarab siis mobiili ja helistab: „Hei, paps, kas oled kodus? Ole hea, mine garaaži ja loe autod üle – on neid kuussada või rohkem?”

Rustan Mikko's evices Podise Põhikoolist (Savisellid 2011)

Joanna Jürimäe Käräla Ühiskõnnuasustumist (Savisellid 2011)

Kirjutas ja kogus **Jüri Paet**

PALAVAIK PAETISME

Pada söimab kattakütjat, ühed mustad mõlemad.
Ninasarvik mängis mäkra.

Kes on kaotanud pea, on peata olekus.
Tallinnas on kurjategijad kurikaelad, Võrus võrukaelad.

Kehv põllumees elab oraste peal.
Kehv kaugushüppaja pakust kaugele ei kuku.
Orkestris on esimene viiul see, kes esimesena
kohale jõuab.

Narkomaan on nagu lendur, hõljab pilvedes.
Täppisteadlase uuring läks täppi.
Et poksija käed ära ei väsiks, peab vahepeal
jalgu puhkama.

Koer poiss jäi klassi sitsima.
Pilusilmsed inimesed on poolärkvel.

Mida rohkem autodega sõitjaid, seda vähem inimesi
peaks auto alla jääma.

Pärast söömist enam lusikatega ei vehita.

Merejalaväge saab kasutada siis, kui meri jäätunud on.
Elektrikul jooksis juhe kokku.

Buratino joob puukoorega kohvi.
Rannakalurid on need, kes ei viitsi merele minna.
Silmakotid mind ei koti.

SÕDURPOISS MUIGAB

Binokkel on kaks suurendusklaasi.
Lahing on ainus moodus lahingut võita.

Silmade ees on must, nagu oleks lamp peas
kustunud.

Siin te istute, aga meie ülemus võeti autahvilt maha.
Te teate veel liiga palju vähe.

Miks te seisate nagu tige jaanalind?
Miks te oma silmadega mind vaatate?

Ma olen printsipiaalne, aga mitte debiilne.
Sõdurid, kes tütarlapsi ei austa, astugu
kaks sammu ette.

Kui kasutate õigel ajal gaasimaski, siis te kohe
surma ei saa.

Homme ostame piletid. Kes homme ei jõua
osta, ostab täna.

UUDISED

Pokud ootavad külalisi!

Suvi on just õige aeg Eestimaal ringi rändamiseks ja kellel vähegi võimalik, see võiks pika koolivaheaja jooksul vähemalt korra ära käia ka Pokumaal. Ka pokude jaoks on suvi see kõige magusam tegutsemise aeg ja peaaegu iga päev toimub Pokumaal midagi uut ja huvitavat: 8., 9., 10. ning 14., 15. ja 16. juulil saab Suveteatris kaks korda päevas näha etendust „Pokud jõuavad koju“, 15. juulil on Suure suveümina päev, 17. juulil saab koos botaanikutega taimi uurida. 22.07 esineb Arsise Tartu noorte kellade ansambel ja 30. 07 valitakse välja Puuskulptuurifestivali parimad tööd. Ka augustis on Pokumaa elu nii lähedalt kirev, et kõigest ei jõuagi kõnelda: Võrumaa-retke plaanitsedes kiika kindlasti Pokumaa kodulehele: www.Pokumaa.ee või helista infotelefonile **5342 5054**.

Sipsik jõudis soliidsesse ikka

Mis sa kostad: Sipsik, kes pealtnäha paistab õige lapseohutu tegelasena, tähistas juunikuus suurt juubelit! Ei kortse, ei kurde, ei ainsatki halli juuksekarva – aga juba poolsada aastat triibulisel turjal!

Esmakordselt ilmus Sipsik avalikkuse ette 1961. aasta Tähekesse juuninumbris: **Eno Raua** kirja pandud Sipsiku-loole joonistas nuku valmistamise pildid juurde **Edgar Valter**. Sestpeale on Sipsiku elus juhtunud nii mõndagi: temast pajatavat raamatut on tõlgitud vene, läti, leedu, poola, saksa ja veel teistesegi keeltesse, Sipsiku-juttudest on tehtud mitu teatrilavastust, millest uusimat – **Leino Rei** lavastatud lugu – näidati ka Sipsiku sünnipäevapeol Tartu Mänguasjumuuseumis.

Uhkest sinisetriibulisel koogist, millest sünnipäevalised osa said, on nüüdseks jäänud vaid helesinine mälestus, kuid terve suve saab **Tartu Mänguasjumuuseumi fuajees (Lutsu 8)** vaadata Sipsiku juubelinäitust.

AniFest
ROZAF

Shkodër

4 - 9 October 2010
4 - 9 Tetor 2010

Kaua tehtud kaunikene

Mõnedel headel uudistel on vahel pikk peiteaeg: juba oktoobris käisid Eesti koolilapsed Albaanias rahvusvahelisel animafilmide festivalil „Anifest Rosafa“, kuid alles kevadel jõudis Nukufilmi Lastestudiosse pakk, mis peitis endas karikat ja esimese koha diplomit **Võru Kreuzwaldi Gümnaasiumi filmitegijatele** ja veel teistki diplomit, mis oli määratud **Nukufilmi Lastestudiosse** osalemise eest. Võru õpilaste Elini, Mai-Briti ja Mairo loodud film oli tehtud koolis IT-praktika raames ning saadeti edasi animakonkursile „Tuleviku tulemine“, ning sellelt konkursilt saadeti töö parimate filmide seas edasi rahvusvahelisele konkursile. Läheb aega mis läheb – ükskord tuleb ikka andeküünal vaka alt välja! Võidutööd saab vaadata aadressil: <http://www.youtube.com/watch?v=gjnUjd2HrRA>

KUST TULEVAD KAUNID BALERIINID?

Foto: Rünno Lahesoo

Maailma tantsulavadel esineb praegu mitmeid Eestist pärit balletiartiste – nii graatsilisi baleriine kui ka andekaid mees-tantsijaid. Õnneks saab head balletti imetleda ka Maarjamaal – nii Estonias kui ka Vanemuises. Kust tulevad kõik need väikesed luiged, sihvakad printsid ja võimsad võlurid? Eks ikka Tallinna Balletikoolist!

Tallinna Balletikool on üks väga tore kool. Selles koolis õpivad 9 aastat sõbralikult koos õpilased alates viiendast klassist kuni neljanda kursuse lõpetamiseni. Praegu on koolis täpselt 96 õpilast.

Kevadel lõpetas kooli järjekordne lend balletiartiste. Nüüd **oodatakse sisseastumiskatsetele poisse ja tüdrukuid, kes sellel kevadel lõpetasid neljanda klassi**. Õppetöö koolis on tasuta. Koolil on ka tasuta õpilaskodu. Lisaks balletile õpitakse teadagi ka muid aineid, sest kool annab lisaks elukutsele ka keskhariduse.

Tule sisseastumiskatsetele augustikuu lõpus ja õpi kaunist elukutset!

Informatsiooni Tallinna Balletikoolis õppimise kohta saad kooli kantseleist telefonil 6443 387 ja kooli kodulehelt www.balletikool.edu.ee

MINU SOOVID KULDKALALE

Karina Laura Leškin

Tallinna Balletikooli 5a klassi õpilane

Olen alati soovinud ühte ja sama, aga kui üritan neljandat soovi soovida, siis ikka miski segab... Aga alustame siis esimesest soovist. Olen mitu korda soovinud, et saaksin tubliks ja heaks baleriiniks. Emal oli olnud seesama soov, aga kuna tema jäi hiljaks, siis olen mina tema ainus lootus. Eks ma ise soovin ka seda kõige rohkem.

Miks just need soovid kuldkalale? Sest mina usun, et kunagi mu soovid täituvad.

Sooviks, et meie peres oleksid kõik terved, ja et nad kaua-kaua elaksid. Minu vanem õde paneb tavaliselt nii õhukeselt riidesse, et jääb haigeks, kusjuures mitte kergelt, vaid nii, et mina pean talle tegema teed ja võileibu. Kuigi ma pole mitte seetõttu pahane, et pean edasi ja tagasi jooksuma – ma hoopis muretsen oma õekese pärast.

Mulle ei meeldi ka see, kui keegi meie peres nii haigeks jääb, et pean lausa marsruuttaksoga sõitma. Tavaliselt tuuakse mind autoga, sest elan koolist väga kaugel.

Juba tulebki kolmas soov tuleb, aga ega aeg kah seisa!

Soovin, et hakkaksin paremini sööma. Mul hakkab kurb, kui keegi kurvastab sellepärast, et mina halvasti söön. Kõik küll äratav mu isu, aga kui maitsen, ei taha ma mitte kui midagi. Ma vähemalt joon rohkem kui söön.

Soovid said otsa, aga nüüd ootan, kuni ma nad ükskord täide viin.

Sellega läheb küll aega, aga ega ma kiirusta, mul on järjekorras esimene baleriiniks saamine, siis korralik toitumine ja lõpuks terveks jäämine.

Türi poistekoori esinemine

Iga soovija sai kududa kangastelgedel ühisesse vaipa oma triibud. Vaiba pikkuseks tuli 2,5 meetrit!

Vodja Kool

REGILAUU UUES KUUES

Sellel kevadel toimus juba VII üle-eestiline laste pärimusmuusikafestival Regilaul Uues Kuues. Seda korraldab meie kool. Asukohaks oli Türi Kultuurimaja.

Festivali päevajuhid olid Piip ja Tuut. Nad olid väga lõbusad ja naljakad. Meie kooli esindus oli esimene esineja. Laulsime sellest, et ootame suvevaheaega. Viisiks oli vana regilaul, sõnad mõtlesime ise.

Üldse oli lastekollektiive 18. Kõik said eripreemiad, sest kõigi esinemine oli väga tore. Ka Hea laps andis oma preemia – aastatellimuse. Selle sai Tootsi Põhikool.

Lisaks laste esinemistele oli veel hästi palju tegevust. Sai valmistada roopille, viltida, kududa kaltsuvaipa, juua taimeteesid, kuulata muinasjutte, müüa ja

osta omatehtu laadal, vaadata loodusfilme ja tantsida vanu tantse.

Õhtune kontsert oli kõige põnevam – esines *reggae* – (kõlalt sarnane „regi”ga!) muusikat mängiv ansambel James Werts World Project. Väga lõbus oli nende muusika järgi tantsida. Peale kontserti oli Türi Kultuurimaja pargis tuleskulptuuride show.

Ootame juba uut festivali Regilaul Uues Kuues!

Kes osalesid ja mida nende esinemises kiideti, saab lugeda <http://web.zone.ee/regilauluueskuues>

Mariettely Saar ja Andriana Lomakina
Vätsa Põhikooli 4. klassist

„Harry Potter ja surma vägised. Osa 2”

„Autod 2”

„Smurfid”

„Härra Popperi pingviinid”

SÜDASUVE SUUR FILMIUPPUTUS

Kuigi päikest peab meie kandis ootama suurema osa aastast, on suve saabudes siiski aeg-ajalt hea palavuse eest kinno varjule pageda ja eelseisvad kuud annavad selleks piisavalt võimalusi. Kuna filme on palju, siis ühelgi neist väga pikalt peatuma ei jää. Üks suve naeltest on kahtlemata **„Harry Potter ja surma vägised. Osa 2”**, terve aastakümne jagu kestnud filmisaaga kaheksas ja viimane peatükk, milles võlurpoiss Harry (**Daniel Radcliffe**) peab viimaks kurja Voldemortiga (**Ralph Fiennes**) lõplikult arved klaarima. Nagu sellest veel ei piisaks, et tegu on viimase peatükiga, tuleb see vaatajate ette ka 3D-s, nii et ettevaatust, Voldemort on lähemal kui kunagi varem!

Meisterkoomik Jim Carrey pole kimpus kurjade võluritega, teda vaevavad hoopis teistmoodi tüütused. Koguperekomöödias **„Härra Popperi pingviinid”** kehastab ta äri meest, kes saab päranduseks... kastitäie pingviine, kes keeravad kiiresti tegelase seni rahuliku elu lootusetult pea peale.

Suve oodatumate järgede sekka kuulub kindlasti eestikeelne animaseiklus **„Autod 2”**, milles ülemaailm-

ses võiduajamiste sarjas osalev kihutaja Pikne McQueen (eestikeelseks hääleks taas **Koit Toome**) kistakse koos vanade sõpradega meelelusse sündmuste keerisesse, mille keskel annab talle hädavajalikku abi neljarattaline salaagent Finn McSüstik. Madinat ja möllu jagub Radikaribi linnast läbi Tokyo, Pariisi ja Monaco kuni Londonini välja!

Uueks sõbraks, kellega võivad oma lapsepõlvest olla tuttavad väikeste lugejate vanemad, on tillukesed sinised päkapikud koomilisest seiklusest **„Smurfid”**, kes satuvad oma pisikesest võlukülast keevalisse suurlinna New Yorki, kannul nende igipõline vihavaenlane, kuri nõid Gargamel.

Augustikuu lõpetab aga kohtumine kõige armastatuma kodumaise multikakangelasega. **„Lotte ja Kuukivi saladus”** toob taas vaatajate ette maailma kõige lähedama koeraplika, kelle uutest peadpöörivatest seiklustest ei tahakski siinkohal pikemalt rääkida, las igaüks avastab loo jupphaaval juba kinosaalis istudes. Ilusat suve jätku, kohtumiseni septembris!

Kinokuju

TERE SUVI, TERE TÖÖ!

Zlata Skubi

Veidi alaealiste töötajate õigustest, mida tasub meeles pidada, sest kui mõni tööandja üritab nendest kõrvale hiilida, siis võib vaikselt häirekella lööma hakata.

Seaduse järgi on ette nähtud, et alla 15aastase töötaja palkamiseks peab tööandja küsima tegevuskohajärgse **tööinspektori nõusolekut**. Kui inspektori ja vanemate poolt on roheline tuli antud, siis võib julgelt pihta hakata.

Lubatud töötundide arv sõltub vanusest: **7–12aastastele 3 tundi päevas ehk 15 tundi nädalas, 13–15-aastastele 4 tundi päevas ehk 20 tundi nädalas**. Seega on nädalas vähemalt kaks puhkepäeva.

Kuigi tööle saamise viise on erinevaid, peaks ka lühikese tööotsa jaoks **töölepingu sõlmima**. See on väga tähtis mõlema osapoole jaoks – nii tööandjale kui ka töötajale. See on dokument, kus on kirjeldatud mõlema poole kohustused teineteise suhtes. Arusaamatuste korral on, kust näpuga järke ajada.

Keegi ei ole sunnitud võtma tööd, mille tingimused äratavad pärast lähemat tutvumist kahtlust. Parem karta kui kahetseda!

Veel mõned nipid

Töö leidmine ei ole raketiteadus, mille omandamiseks on vaja kaua ja pingsalt õppida. Küll on see aga ajamahukas ettevõtmine, sest on ju vaja pidevalt otsida, urida ja valvel olla.

Oma kogemustepagasist saan välja kookida sellise juhtumi, kus leidsin endale töökoha laua taga lehte sirvides ja teed juues. Silm jäi lihtsalt pidama sinisesse kasti trükitud tekstile, mis teatas, et kollektiivi otsiti uusi töötajaid. Mõeldud, tehtud, ja saatsingi CV koos kaaskirjaga teele.

Kui on ödesid-vendi, siis nendegi käest võib ühel päeval ekstra häid uudiseid kuulda. Üks mu sõbranna sai oma esimese tööjupi just tänu nooremale õele, kelle lasteaia-aegsel tuttaval oli vaja sõpru kaasa kutsuda maasikaid korjama. Nii veedetigi kolm lõbusat päeva hommikul rattaga kohale vurades ning päikese käes maasikaid noppides. Kõige tipuks võis maasikaid ka põske pista, mis töö eriti magusaks muutis. Õpetlik lugu neile, kes oma nooremaid sõsaraid-vellesid kuulata ei viitsi.

On olnud ka aegu, mil hoolimata kümnete kaupa saadetud CV-dest pole ei kippu ega kõppu tulnud üheltki tööandjalt. Kuid loodus ei salli tühja kohta ja usin otsija ei jää tööta! Oma kogemustest võin kinnitada, et täiesti tummaks jäänud mobiili vaikuseperioodile järgneb aeg, mil pingutused kannavad vilja. Kui tõesti on viitsitud teha korralikku eeltööd ja otsitud, otsitud, aina otsitud sobivat kohta, siis kümnest kohast vähemalt üks vastab noorele. **Mida rohkem enda olemasolust kandideerimiste kaudu teada anda, seda rohkem tagasisidet võib tulla.**

Väike soovitus tuleviku tarvis: kui keegi kavatseb edaspidigi suvel taskuraha teenida, **küsige oma tööandjalt soovituskirja**. Kui oma ülesandeid on hoolega täidetud ja üldlõplise tubli oldud, ei peaks sellise tagasiside küsimine erilist muret valmistama. Küll on

aga sellest kasu järgmiseks korraks, kui on vaja uute tööandjate silmis plusspunkte teenida.

Loodetavasti leiavad kõik, kes püüavad ja tõesti soovivad oma vaba aega kasulikult rakendada, endale sobiva ja eelkõige meeldiva töö. Töö pole pelgalt raha saamise vahend, vaid ka koht, kus uusi sõpru ja tuttavaid leida. Uusi kogemusi ei pea vist enam mainimagi. Tegijatele toredat suve ja kannatust otsimisel!

SIIT JA SEALT

Apelsinikarva määgijad

Loodus on küll loonud igasuguseid täpilisi, vöödilisi ja laigulisi loomi, kuid apelsinikarva utekeste tekitamiseks tal fantaasiat ei jagunud. Selle väikese vea otsustas ära parandada üks Inglismaal Devoni krahvkonnas lambaid kasvatav talumees, kes värvis kogu oma lambakarja efektselt oranžiks. Mees ise väitis, et tegelikult polnud tal sooviks utekesi edevaks teha – enamini võiks öelda, et häda ajas härja kaevu. Nimelt kippusid ta lambakesed pidevalt kaduma ja võõra karja sekka sattunutena oli eksinud või varastatud loomakesi eemalt võimatu ära tunda. Paari aasta jooksul olevat farmer ilma jäänud tervelt 200 lambast.

Pärast kasukate oranžiks värvimist pole aga karjast kadunud ainsatki määgijat ja talumees võib neid üle lugedes rahumeeli uinuda. Kas talle kangastuvad unes määgivad apelsinid, selle kohta andmed puuduvad.

Euroopa rekord on Hania käes

Poolas, Nowa Iwiczna külas püstitati sel kevadel Euroopa mitmikute sündimisrekord: Hania ja Figaro Kubalskid said korraga 17 lapse vanemateks! Kõik lapsed – kaheksa poissi ja üheksa tüdrukut – on terved, tragid ja hea isuga.

Kangelasisa Figaro kõnnib uhkelt ja tähtsalt jalga tõstes oma aias ringi, kuid nelja ja poole aastasel Hania on käpad tööd-tegemist täis nagu ka tema pererahval, sest pole kerge 17 suud ära toita. Aga pere ei kurda, sest enamast jaost lapsukestest töötab kasvada väärikas mantlipärijate järelpõlv oma emale:

lühikarvaline pointer Hania jõudis nimelt enne emakssaamist näitustelt mitmeid auhindu koju tuua.

Labraduudel võtab elu kui karnevali!

Kes on labraduudel? Nii nimi kui ka selle kandja on kokku pandud kahest koeratõust: labradori retriiverist ja puudlist. Tiigritega ei peaks kummalgi penil midagi ühist olema, kuid Uus-Meremaal Tauranga linnas elab tiigritaoline labraduudel nimega Celebrity. Maakeeles oleks tiigritriibulise kutsa nimi siis Kuulsus – ja kuulsaks Celebrity ka sai.

Kuid koera perenaist Jody Woodhouse'i hämmastas inimeste pahameel tema neljajalgse sõbra uue väljanägemise üle. Koerte ilusalongi omanikuna on proua Woodhouse penisid ka siniseks värvunud, Celebrity puhul olevat ta aga kasutanud täiesti turvalisi Jaapanist toodud värve. Ka juukselõikusmasinat ei pelgavat koeradaam mitte üks põrm. Perenaise eesmärgiks oli ilusalongis mõnusa meeleolu loomine, mis paneks kliente naeratama. Selgub aga, et Celebrity pole siiski esimene ilusalongis välja-nägemist muutnud koer: hiinlased hakkasid penisid „maskeerima“ juba aasta tagasi, disainides haukujaid nii kassideks kui ka pandakarudeks.

Saab näha, millal ja kus hakatakse kassidest näiteks saksa lambakoeri disainima!

Aga kui see ka juhtuks, siis säilitavad kiisud siiski kindlasti oma emakeele – nii, nagu vaprad hiina tšautšaud demonstreerivad ka pandakarudena ikka oma kaunist sinist keelt...

TONY BENNETT

Vello Salumets

USA MTV-kaabelkanalit vaatav noor põlvkond avastas mõnda aega tagasi enda jaoks „uue tähe“. 1995. aastal omistati sellele 70aastasele ballaadide meistri albumi “MTV *Unplugged Special*” eest juba **neljas Grammy-auhind**. Pole halb saavutus mehelt, kes on olnud USA-s populaarsuselt teine *crooner* (ehk džässilaulja) pärast Bing Crosbyt juba rohkem kui 40 aasta vältel!

Tony Bennett, ristinimega Anthony Domenick Benedetto, sündis New Yorgis 1926. aastal. Poisi itaallasest isa, kes pidas vürtsipoodi, oleks soovinud pojast näha oma äri jätkajat, kuid saatus tahtis teisiti. Varakult isa kaotanud Tony osutus musikaalseks, lauldes kirikus avalikkuse ees esmakordselt juba 7aastaselt. Teismelisena elatas see ameeriklannast lesknaise poeg nii ennast kui ka ema, töötades kõrtsis laulva ettekandjana. Enda harimiseks kaunite kunstide vallas läks Tony õppima laulmist ja maalikunsti Industrial Arts-nimelisesse kooli, plaanitsedes teha laulmisest enda jaoks pärisamet, kuid Teine maailmasõda segas vahele. Pärast 3aastast sõdimist Euroopas, kuhu

peale relva hoidmise kuulusid ka esinemised koos sõjaväeorkestriga, naasis Tony koju, astus American Theatre Wing kooli, et jätkata pooleli jäänud lauluõpinguid. Edu lauljakarjääris oli aga visa tulema. Alles siis, kui tal õnnestus võita Arthur Godfrey korraldatud noorte talentide konkurss, hakkasid asjad kiiremini liikuma. Tony sai pakkumise esialgu „Pearl Bailey” revüüsse, esinedes seal Joe Bari nime all nii laulja kui tseremooniameistrina, kuid tänu televisiooni arengule kutsus kuulus näitleja ja koomik Bob Hope teda osalema oma New Yorgi Paramount teatris toimivasse *show*’sse, ristides ta ümber Tony Bennettiks.

Peagi ei jäänud noormehe vokaalsed võimed märkamata Columbia Records produtsent Mitch Millerile, kes haistis noores lauljas leidvat oma maitsele vastavat “kullaauku”. Plaadistusleping Tony Bennettiga sõlmiti üsna kiiresti. Milleri vaist ei petnud teda: 1950. aastal tõi Columbia Recordsile hunniku raha sisse Bennett singel “Boulevard Of Broken Dreams”. Laulja **esimeseks superhitiks** aga sai filmis “I Was An American

Spy” kõlanud **“Because Of You”**. Singlit müüdi üle miljoni eksemplari ja 1951 tõusis see USA menutabeli tippu. Maagilise miljoni müügipiiri ületas samal aastal ka Tony Bennetti ja Percy Faithi orkestri nägemus Hank Williams Sn. kantripalast **“Cold Cold Heart”**. Kolmas miljoniplaat ja teine esikohahitt oli 1953 ilmunud **“Rag To Riches”**. Samal aastal jõudis Tony Bennetti esituses USA Billboard-tabeli kolmandale kohale muusikali “Kismet” jaoks kirjutatud laul “Stranger In Paradise”. Plaadi läbimüük ületas tookord küll miljoni piiri, kuid see polnud veel kõik. Täpsustuseks: kuigi laulu autoriteks on kirjutatud Wright ja Forrest, on laulu põhimeloodiaks hoopis vene helilooja Aleksandr Borodini kirjutatud “Polo-vetside tants” ooperist “Vürst Igor”. Kuid plagieerimises pole siiani veel kedagi süüdistatud.

“Stranger In Paradise” jõudis Lääne-Euroopasse mõneastase viivitusega, kui muusikali “Kismet” hakati lavastama Londoni teatrites. Kuid parem hilja kui mitte kunagi, sest 1955. aastal tõusis Bennetti lauldud “Stranger In Paradise” Briti tabeli tippu.

Tony Bennett jätkas samas vaimus. 1957 jõudis laul **“In The Middle Of An Island”** taas USA TOP10-sse ja laulja võis uue kuldplaadi seinale riputada. 1958 ilmunud LP-album “Basie Swings-Bennett Swings” oli aga teetähiseks laulja soovile avaldada tunnustust džässmuusika superartistidele. Tema iidoliteks olid nüüsgused suurkujud kui Billy Holiday, Duke Ellington, Count Basie jne.

Tony Bennetti tuntuimaks lauluks on kujunenud 1962 ilmunud singel **“Left My Heart In San Francisco”**. See pala ei jõudnud menutabelite tippu, kuid tabeliandmed ei kajasta alati triumfist kogu tõde. Plaadimüük kasvas päevast päeva ja 1964. aastaks olid selle singli soetanud endale juba üle 2 miljoni inimese. Käesolevaks ajaks on see arv ületanud **30 miljoni** piiri. “I Left My Heart In San Francisco” oli täisverd *ever-*

green, millele omistati Grammy-preemiaga.

Tony Bennett viis ajavahemikus 1962 – 72 USA Billboard-tabelisse 25 LP-plaati, HOT100 tabelis võis aga kohata igal aastal Bennetti singleid. Ja seda 16 aastat järjest. 1964. aastaks oli Tony Bennetti arvel 24 TOP40 hitti

1972 lahkus Bennett Columbia Recordsist, sest puhumas olid uued tuuled ja firma sundis teda salvestama pop-albumeid. Džässi armastavale lauljale see aga ei meeldinud ja ta otsustas pühenduda maalimisele ja kontsertidele ning hakata otsima uusi plaadistus-

võimalusi. Tema tahtis laulda neid laule, mis talle meeldivad.

1980. aastatel sai Tony Bennetti määndžeriks tema poeg Danny, kes oli kursis *show*bisnise uute suundadega ja tulemused ei andnud end kaua oodata. Ilmusid austusavaldusalbumid laulja lemmikutele Frank Sinatralle “Perfectly Frank” (1992) ja Fred Astaire’ile “Steppin’ Out” (1993). Mõlemad olid väärt Grammy

auhinda. 1995 ilmunud albumi “Tony Bennett: Unplugged Special” eest omistati Bennettile kaks Grammyt. Järgnes austusavaldus Billie Holidayle: album “Tony Bennett On Holiday” (1997) ja Duke Ellingtonile “Bennett Sings Ellington/Hot And Cool” (1999).

Kuid Tony Bennett polnud mitte ainult armastatud laulja, vaid ka suurepärase maalikunstnik. Kunstnäitustel on ta siiani esinenud oma õige nime all: **Anthony Dominick Benedetto**. Ta esimest maalinäitust võis näha 1977. aastal Chicagos. Järgnesid Pariis, London, San Francisco, Los Angeles, New York City...

Enda kohta on Tony Bennettil öelda niipalju: “*Kuigi olen praegu kõvasti üle 70, kõlab mu hääl laval täpselt samamoodi kui 18aastaselt. Ja kõik tänu sellele, et olen algusest peale harjutanud vähemalt 15 minutit päevas klassikalist bel cantot. See on aidanud igal esinemisel hoida mu hääleparaati töökorras. Aga esinema pean ma praegugi 200 korda aastas!*”

Tony Bennettit võid kuulata interneti kaudu:

<http://www.youtube.com/watch?v=I6dO3gbrAzc&feature=related>
<http://www.youtube.com/watch?v=MZMsqD7FpM&feature=related>
<http://www.youtube.com/watch?v=LMSiRERJNsM&feature=related>
<http://www.youtube.com/watch?v=uZ6zVW3V1hc&feature=related>

AUTODEST

Jüri Trouberg

Ütle üks hea autolapse nimi!

Algus jaanuarinumbris 2011

Nicola Romeo, Enzo Ferrari ja Ferruccio Lamborghini, kellest oleme juba juttu teinud, elavad edasi automarkidena, kuid firmamärkidelt leiame teisigi itaaliapäraseid perenimesid.

Roolist direktorilaua taha

Vincenzo Lancia (1881 – 1937) töötas 1900ndate aastate alguses FIATI autotehases kiirusestijana ning saavutas rahvusvahelistel võidusõitudel uhkeid võite, millest kuulsaim oli 1904 Florio Cup'il saadud esikoht. Noorest Vincenzost sai selle võistluse järel rahva lemmik nii läheda loomu pärast kui ka tolle aja kohta uskumatu sõidukiiruse tõttu: 370 kilomeetri

pikkuse vahemaa läbis ta keskmise kiirusega 115,7 km tunnis. Paar aastat hiljem asutas Vincenzo oma firma, milles juhtimise kõrval osales ta nii autode konstrueerijana kui ka proovisõitjana. Lancia pidas lugu nii autode võimsusest kui ka elegantsest välimusest: alates 1907 valminud Alphast ja lõpetades 1937 sündinud Apriliaga torkasid tema sõidumasinad silma kauniduse poolest. Aprilia jäi kahjuks Vincenzo viimaseks autoks: andekas autoehitaja suri infarkti läbi 1937. aastal. Lancia autotehas aga tegutseb Torinos tänini – tõsi küll, alates 1969. aastast FIATI suurtööstuse hõlma all. Aga meie sajandi Lancia-autodki kannavad toreid nimesid: Phedra, Thesis, Ypsilon, Musa, Delta...

Kuue venna võidusõidufirma

Ka Maserati autod kannavad firma asutajate perekonnanime: kuigi selle Bolognas 1914. aastal rajatud autotehase loojaks nimetatakse **Alfieri Maseratit** (1887 – 1932), olid Alfieri algusest peale kambas ka ta viis venda: Bindo, Carlo, Mario, Ettore ja Ernesto. Kõik nad tundsid huvi nii võidusõidu kui ka autoehituse vastu – tõsi küll, Mariol, kes eelistas autodele maalikunsti, oli seda huvi vähem, kuid tema osalust võib Maserati firmamärgi näol imetleda tänini: Mario kujutas sellel merekuninga Neptuni kuulsat kolmeharulist valitsuskeppi – Neptuni skulptuur on üks Bologna tuntumaid mälestusmärke.

Maserati firma „esiklapseks“ oli 1926 valminud 8-silindriline võidusõidumasin **Tipo 26**, mille roolis istudes hakkas Alfieri kohemaid võite saavutama. Veelgi võimsam oli järgmine mudel – Alfieri enda disainitud Tipo 26 M –, mis jäi aga kahjuks meistri viimaseks tööks. Pärast tema surma müüsid majandusraskustes sattunud vennad oma firma Modenas elanud jõukale Orsi perekonnale, kes võttis siiski ka Maseratid inseneridena oma palgale. 1937 – 1967 võitsid Maserati võidusõidumasinad rohkesti auhindu ja valmisid ka uued Itaalia autoajalukku jäänud elegantseid sõiduautod A6, 3500 Touring coupé, Vignale ja Quattroporte, kuid seejärel tulid uued kriisid ja Maserati rändas käest kätte. 1968 võttis firma üle Citroen, seejärel FIAT, ning nüüd kuulub Maserati Ferrarile. Maserati andunud fännid kinnitavad, et uutes mudelites on nii Ferrari võimsust kui ka Maserati elegantsust.

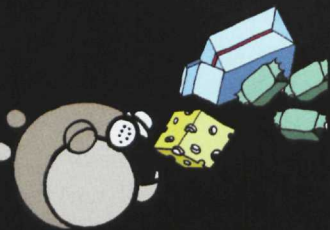

SAABUS SÜGIS. OLI AEG TALVE-YARUSID KOGUDA. HAMSTER LÄKS LINNA.

POES OLID SOODUS-PÄEV AD. RAHYAS TUNGLES. HAMSTER VÖTTIS SAPPA...

HAMSTER EI OSANUD VALIDA. SAMA KRAAMI TAHTJAID OLI TEISIGI. ASJADE EEST TULI VÖIDELDA!

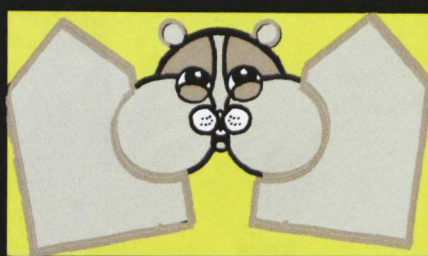
HAMSTER OLI KULUTANUD PALJU JÖUDU NING HAKKAS VÄSIMA. TÄHTSAMAD ASJAD AGA OLID VEEL OSTMATA...

JÖUD SAI OTSA. HAMSTRIL TULI MÖTE ...

HAMSTER EI TAHTNUD ENAM SABAS SEISTA. TA OTSUSTAS SÄÄST A AEGA JA ENERGIAT NING ET MIDAGI SAAMATA EI JÄÄKS. PANI PÖSKETERYE SUURE POE KORRAGA.

TA OLI EN-DAGA VÄGA RAHUL JA LÄKS KOJU.

KUID KOJU JÖUDES TABAS HAMSTRIT EBA-MEELDIY ÜLLATUS. TA PÖSED OLID POETRÄ-NIST NII SUURED, ET TA EI MAHTUNUD ENAM UKSEST SISSE. JA NII OLI HAMSTER KODUTU.

LÖPP

Tegijal juhtub mõndagi

Evelin Õunapuu Tudulinna Põhikooli 7. klassist

Hea Lapse auhind lugude- ja luulevõistlusel „Ainult siin sünnivad meie lood”

Suures peres toimub kindlasti rohkem lõbusaid ja kentsakaid juhtumisi kui väikeperedes. Meil sünnib päris tihti naljakaid lugusid. Olen vanem õde ja tean seepärast nooremate tempudest päris palju.

Ühel õhtul tulid õed koju kahe põllult püütud hiirega. Ema käskis need kohe õue tagasi viia. Hommikul, kui vanaisa külmkapist võid võttis, märkas ta, et võikarbi kaanele on augud tehtud. Kui papa aga kaant kergitas, vaatas talle karbist vastu uimane hiireke. Ka mina märkasin oma sahtlis võikarpi. Muidugi oli selleski hiir. Ema sai õige kurjaks ja käskis hiired kassile viia. Aga Legendra ja Liis-Leandra lasksid loomakesed toas lahti.

Kui Kairit oli väiksem, tõmbas ta kõik tillid ja salatid mullast välja, sest nägi, kuidas aias töötati. Ise uskus ta, et oli rohimisega palju abiks.

Viieaastane Legendra löikas noorematelt õdedelt nii palju juukseid maha kui sai.

Elmisel sügisel läks vanaisa põllule kartuleid võtma ja avastas vaoservalt öitsvad herned. Me kõik imetlesime umbes 30 valgeõielist ja erkrohelist taime. Keegi ei osanud nende päritolu seletada. Paar nädalat hiljem tuli Legendra ja Kairiti jutust välja, et nemad mängisid suvel hernerestega põllu ääres, aga maha nad neid ju ei külvanud!

Munapühade ajal värvis Nelet markeriga enda teadmata tooreid mune. Eksitus tuli välja siis, kui ta nendega koksima hakkas.

Legendra magab nari teiselt korrusel, aga hommikul ärkas ta põrandal. Kuidas see juhtus, jäigi mõistatuseks.

Kui Liis-Leandra oli kolme aastane, leidis ta teelt rästiku, kellest oli auto üle sõitnud. Õde viis rästiku tупpa. Sealt leidis ta vanaisa, kes diivanil pikutas ja lehte luges. Liis pani rästiku vanaisa kõhule ja jäi ootama, et papa seda märkaks. Vanaisa aga arvas, et tüdruk pani oma käed tema peale ja uurib lehte. Õde ütles: „Papa, vaata – uss!”

Vanaisa uskus, et Liis näeb ajalehes ussi pilti ega teinud esialgu lapse jutust väljagi. Kui ta aga oma kõhul rästikut märkas, oli tal kui sada jalga all.

8-kuune Markus pandi korraks lauale istuma. Õige kiiresti avastas ta enda lähedalt suure kausitäie salatit. Poiss tuli salatikausist välja õngitseda.

Karit läks õhtul varakult telki magama. Ema imestas, kuidas ta sel korral nii unine on. Ta läks mõne aja pärast vaatama, kas Karit on ikka telgis. Sealt leidis ta mu magava õe ja neli konna, kes mööda telki ringi kargasid. Karit oli konnad endale seltsilisteks võtnud.

Modellide mängimise ajal löikas Ranet ema peokleidi katki ning joonistas vildikatega sellele pealuid ja konte.

Karolin oli kõõgis kahtlaselt vaikseks jäänud, ja kui ema kööki vaatas, oli mähkme-pakk tühi ja pampersid mööda kööki laiali laotatud.

Nelet tõi laudalakast pääsukese pesast „vutimunad” külmkappi.

Kaheksa lapsega juhtub nii mõndagi!

Bibi-Ann Kark (Huvikeskus Kullio Suurimäituseit)

Barbie®

Muinasjutukarnevalile!

Küll ikka veab neil lastel, kes saavad suve veeta mere, järve või jõe ääres! Sulpsti vette, lipsti kaldale – mõned piigad on sellel alal niisama osavad kui merineitsid! Kui suvelaagris karnevale korraldatakse, siis võiks seal esineda lausa merineitsite ansambel või koor! Karnevalid on vahvad peod, kus igaüks saab üles näidata oma fantaasiat, käteosavust ja leidlikkust. Missuguse karnevalikostüümi meisterdaksid endale Sina, hea lugeja? Ootame Sinu karnevalifantaasiaid toimetusse enne 20. augustit! Parimatele auhinnaks merineitsi-nukud Rimonnelt!

Maaletooja: **RIMONNE**

Suvi kestab!

Kätte on jõudnud südasuvi – mõnusate õuemängude aeg! **MÖLKKY** on soomlaste leiutatud mäng, mis sobib nii lastele kui ka

täiskasvanutele – Soomes peetakse koguni Mölkky maailmameistrivõistlusi. Kuidas kaugemate maade mängijad Mölkky nime häälstatud saavad, sellest esialgu ajalugu vaikib, kuid mäng ise on ühtaegu lihtne ja samas nii põnev, et küllap sõlme läinud keeled muruplatsil kiiresti lahti hargnevad.

Mängida võib aias, pargis või murulapil, nii

sõbraga kahekesi kui ka võistkonniti, ning lisaks käte- osavusele saab väheke treenida ka arvutamisoskust. NB! Alla kolme aastastele mudilastele pole see kurnimängu sugulasest võistlusmäng soovitatav! Lähemalt saab Mölkky kohta teavet aadressil: <http://www.molkkky.com/>

Meie seekordne ülesanne aga kõlab nii: **pane kirja mängud, mida Sulle meeldib mängida – olgu siis õues või ka toas –, ja saada toimetusse enne 20. augustit 2011. Nimekirjade läkitajate vahel**

loosime välja 3 Mölkkyt Rekato!

www.rekato.ee

REKATO

9 771406 344067